

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง โรงเรียนวิถีอีสาน : การบูรณาการภูมิปัญญาสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากแบบสัมภาษณ์ จากการศึกษาเอกสาร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางวิถีอีสาน นักเรียนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ผลการศึกษาปรากฏการณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์
2. การวิเคราะห์ผลการพัฒนากิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางวิถีอีสานของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคุณภาพชีวิตนักเรียน
  - 3.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 3.2 ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาปรากฏการณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ความเป็นมาของ โรงเรียนวิถีอีสาน

จากพื้นฐานของนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคนอีสานเกือบทั้งหมด และส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เมื่อนักเรียนเรียนจบชั้นสูงสุดแล้ว นักเรียนจะต้องไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว ในการเรียนรู้หากนักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว และสิ่งที่นักเรียนได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตแล้ว จะทำให้เขาสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนของเขาได้อย่างมีความสุขและเป็นคนที่มีคุณค่า (พันศักดิ์ วงศ์ตะวัน, 2556: สัมภาษณ์)

วัฒนธรรมประเพณีของชาวอีสานเกิดจาก คติ ความคิด ความเชื่อ และหลักการพื้นฐานขององค์แห่งความรู้ วิถีชีวิตของชาวอีสานผูกพันกับความเชื่อในเรื่องศักดิ์สิทธิ์ ภูตผี

บรรพบุรุษ และดวงดาว จะทำอะไรต้องมีพิธีรีตอง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และครอบครัว หลาย ๆ เรื่อง ซึ่งเป็นกุศโลบายในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ หรือบางครั้งก็เพื่อความสบายใน ปลอดภัย ปลอดภัย หาก โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ นำหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานเข้ามาใช้จัดการเรียนการสอนจะทำให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ทุกเรื่องที่เขาจะต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (สุขุมวรัญ อัครเศรษฐัง. 2556 : สัมภาษณ์)

การเรียนรู้ในอดีต โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จะจัดการเรียนการสอนที่เน้นวิชาการ แต่ไม่ได้เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่เขาจะต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อโรงเรียนได้กลับมามองย้อนหลังไปในอดีตที่คนในอีสานมักจะอยู่ใกล้วัดจนทำให้เกิดการซึมซับเอาวิถีชีวิตของพุทธศาสนาจากการปฏิบัติของชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านจะเป็นแบบอย่างลักษณะสอนให้รู้ อยู่ให้เห็น มีสติในการดำรงชีวิต ในชุมชนมีการสังสรรค์ทางปัญญาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง การสอนของชาวบ้านมีความลึกซึ้งในการสอนที่ทำให้ไม่รู้ว่าคุณสอนเป็นการปฏิบัติทั้งทางร่างกาย (กายภาวนา) จิตใจ (จิตภาวนา) ความประพฤติ (ศีลภาวนา) และปัญญา (ปัญญาภาวนา) โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีอีสาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่คาดหวังจะเห็น โรงเรียน บ้าน วัด เป็นสามประสานที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเห็นคุณค่าวิถีชีวิตที่แท้จริง เป็นการเปิด โอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของตนเองให้มากที่สุด เมื่อจบการศึกษาแล้ว ก็สามารถใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณค่า ไม่สร้างภาระให้กับคนในครอบครัวและชุมชน (สุภัทร ภูจรีต. 2556: สัมภาษณ์)

การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่แต่เดิมมาประยุกต์ให้เข้ากับบริบททางสังคมยุคปัจจุบันพร้อมกันนี้ได้ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาสร้างเป็นภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากภายนอกเพื่อการรู้จักพึ่งพาตนเองให้หลุดพ้นจากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งปวงสามารถทำให้ตนเองมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นพึ่งพาตนเองได้อย่างสมดุลและยั่งยืนผนวกกับการนำภูมิปัญญาแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่าด้วยหลักบุญศึกษาคือหลักแห่งการศึกษานูญ ให้มีความจริงใจเสียสละและเอื้ออาทรรู้และเข้าใจในบาปบุญจนสามารถพึ่งตนเองทางจิตใจและการพึ่งตนเองทางสังคมได้อย่างสมดุลและยั่งยืน จึงเป็นเหตุจูงใจให้มีการศึกษาถึงปัจจัยและผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งของผล

การศึกษาจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาบ่มเพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี พึ่งพาตนเองได้ อันจะเป็นแบบอย่างที่จะขยายผลสู่การพัฒนาโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป (พิชญญา ใจมาลัย. 2556 : สัมภาษณ์)

นักเรียนในโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคนในพื้นที่ภาคอีสานเกือบทั้งหมด ในการจัดการเรียนการสอนหากจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของเขาในการอยู่ร่วมกับสังคม จะก่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ และการให้โอกาสกับนักเรียนของชุมชน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และความสุขในการเรียน เพราะเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งหมด ด้วยเหตุที่ว่าเขาเป็นคนในพื้นที่ภาคอีสาน ชีวิตของเขาหลังจบการศึกษาแล้วจะต้องไปอยู่กับชุมชนช่วยเหลือครอบครัว เขาจะได้ใช้ความรู้อย่างไม่เงินอายุ (ภาสิณี ใจมาลัย. 2556 : สัมภาษณ์)

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทุกคน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความรู้ที่เขาสามารถนำไปใช้ได้ทันที ซึ่งโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล เป็นโรงเรียนหนึ่งที่จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทันที โดยการเรียนการสอนจะจัดในลักษณะที่เป็นการปลูกฝัง บ่มเพาะ ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในเรื่องชีวิตสอง ซึ่งเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ (จักรพงษ์ ภูจรีต. 2556 : สัมภาษณ์)

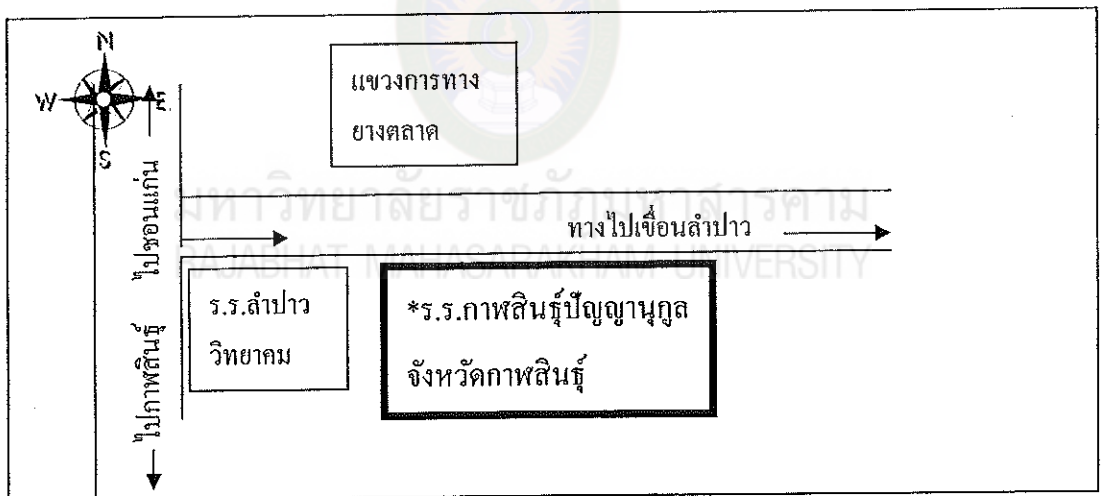
จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างข้างต้น พบว่า โรงเรียนวิถีอีสาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 โดยผู้อำนวยการสันติ ฤาไชย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงมีความคิดว่าหากนักเรียนเหล่านี้จบการศึกษาไป ก็คงไม่สามารถที่จะไปทำงานได้ ซึ่งจะต้องใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว และชุมชน ตลอดชีวิต จึงมีความมุ่งมั่นที่จะจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เหล่านี้ได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตของเขา ในชีวิตประจำวัน โดยนำสิ่งที่เขาทำทุกวันในครอบครัวและชุมชน มาใช้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนทุกคนเป็นคนอีสาน ครอบครัวเป็นคนอีสาน โรงเรียนจึงนำหลักแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นชีวิตสอง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักหลักคุณลักษณะมาบูรณาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนต่อไป

โรงเรียนวิถีสาน คือ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเป็นมา ดังนี้

1. โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 บริบทโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยจากการสังเกตพบว่า โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่เลขที่ 169 หมู่ 13 ตำบลคอนสมบูรณ์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการ แบบประจำ จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และนักเรียนออทิสติกตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้บริหารในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ ปัจจุบันผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ คือ นายสันติ ฤาไชย

แผนภาพที่ 2 แผนที่แสดงที่ตั้ง โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2538 เพื่อสนองความต้องการของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง ได้รับการแบ่งปันพื้นที่จากโรงเรียนลำปาววิทยาคม จำนวน 63 ไร่ 2 งาน และเมื่อปี พ.ศ. 2555 ได้รับการจัดสรรพื้นที่จากเทศบาลตำบลโคกศรีเพิ่มอีก 25 ไร่ รวมมีเนื้อที่ 88 ไร่ 2 งาน สภาพพื้นที่ตั้งเป็นที่ราบ โรงเรียน

อยู่ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 12 กิโลเมตร บริเวณพื้นที่ที่มีความร่มรื่นแวดล้อมด้วยไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับที่สวยงามร่มรื่น ภายในบริเวณโรงเรียนมีฐานกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ เช่น กิจกรรมศูนย์ปฏิบัติธรรม กิจกรรมการทำน้ำส้มควันไม้ กิจกรรมทำปุ๋ยหมัก กิจกรรมเลี้ยงไก่ไข่ กิจกรรมเลี้ยงไก่พื้นเมือง กิจกรรมเพาะเห็ด กิจกรรมเขื่อนอีสาน กิจกรรมหนึ่งไร่ไม่จน กิจกรรมเลี้ยงโค-กระบือ กิจกรรมสวนเกษตรสร้างสุข กิจกรรมสหการ โรงเรียน กิจกรรมโรงสีข้าวภูมิภาคกาฬสินธุ์ กิจกรรมสวนสัตว์ปีก กิจกรรมสวนป่า่านาง กิจกรรมผลผลิตจากสมุนไพร ่า่านางและอื่น ๆ เป็นต้น

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

พันธกิจของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

1. สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม

2. พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับกาครเปลี่ยนแปลง

3. พัฒนาศูนย์การผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

4. สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

1. เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสังคมสันติสุข
2. เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติ ปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

3. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และยั่งยืน มีความเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภค เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ

4. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

1. ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้อยู่ได้เส้นความยากจนลดลง และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันไม่ต่ำกว่า 5.0 คะแนน

2. คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น

3. เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ ให้ ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ให้มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40.0

4. คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

ปรัชญาของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ปัญญา โลกสมิ ปชฺโชโต หมายถึง ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก

คติพจน์ คือ พัฒนากาย สังคม จิต ช่วยพิชิตความพิการ

สีประจำโรงเรียนคือ สีเทา-เขียว สีเทา หมายถึง สมอง สติ ปัญญา สีเขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ การเจริญเติบโต รวมความว่า สมองและสติปัญญาที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

ตราประจำโรงเรียนเป็นรูปมือที่คอยโอบอุ้ม ประคอง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้พัฒนาเจริญงอกงาม

อัตลักษณ์ คือ ร่าเริง แจ่มใส ใส่ใจงานอาชีพ

เอกลักษณ์ คือ โรงเรียนวิถีอีสาน (โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล. 2556 :

สภาพชุมชนรอบบริเวณ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นชุมชนชนบทกึ่งเมือง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยอีสานนับถือศาสนาพุทธ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพครอบครัวของนักเรียนจะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีฐานะยากจน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา มีนักเรียนบางส่วนอาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติ เนื่องจากบิดามารดาแยกทางกัน และไปทำงานต่างจังหวัด (เชื้อ ช่างกล. 2556 : สัมภาษณ์)

1.2 ความเป็นมาของโรงเรียนวิถีสาน โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีสานเมื่อปี พ.ศ. 2555 สืบเนื่องจากนักเรียนในโรงเรียนเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเป็นคนในพื้นที่ภาคอีสาน มีความจำเป็นอย่างที่จะต้องการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้โดยไม่เป็นภาระของสังคม อยู่ร่วมกับครอบครัวชุมชน ได้อย่างมีความสุข โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการบริหารงานของ นายสันติ ฤาไชย มีความมุ่งมั่นที่จะให้นักเรียนได้นำความรู้หลังจากจบการศึกษาแล้วไปดำเนินชีวิตกับครอบครัว ชุมชน ได้อย่างมีคุณค่า นักเรียนเหล่านี้เมื่อจบการศึกษาไปแล้วจะต้องอาศัยอยู่กับครอบครัว และชุมชน ไปตลอดชีวิต จึงมีแนวคิดที่จะสร้างคุณค่าของนักเรียนเหล่านี้ โดยจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ โรงเรียนวิถีสานขึ้น และมีความเชื่อว่า เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วนักเรียนเหล่านี้จะเป็นที่ยอมรับของคนในครอบครัว ชุมชน และเป็นบุคคลที่มีคุณค่า โดยการนำหลักแนวคิด 3 หลัก มาเป็นตัวขับเคลื่อนโรงเรียนวิถีสาน คือ หลักแห่งภูมิปัญญาฮิตสิบสอง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักบุญศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักภูมิปัญญาท้องถิ่นฮิตสิบสอง

ฮิตสิบสอง หมายถึง ภูมิปัญญาแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานที่ผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตรเข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่จะต้องปฏิบัติทั้ง 12 เดือนในแต่ละปีภาษาพื้นบ้านเรียกว่า"บุญ" ดังนี้

1.1 บุญเข้ากรรม คือ บุญที่เกี่ยวกับพระภิกษุต้องอาบัติ

สังฆาทิเสส ต้องอยู่กรรมจึงจะพ้นอาบัติถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ในระหว่างภิกษุเข้ากรรม ญาติโยมสาธุชนผู้หวังบุญกุศลจะไปร่วมทำบุญบริจาคทาน รักษาศีลเจริญภาวนาและฟังธรรมเป็นการ

ร่วมทำบุญระหว่างพระภิกษุ สามเณรและชาวบ้านกำหนดวันขึ้น 15 ค่ำเดือนอ้าย เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า"บุญเดือนอ้าย"

1.2 บุญคูณลาน คือ การทำบุญคูณลานจะทำที่วัด หรือที่บ้านก็ได้ โดยชาวบ้านจะเอาข้าวมารวมกันแล้วนิมนต์พระภิกษุมาเจริญพระพุทธมนต์ จักน้ำอบ น้ำหอม ไว้ประพรมวนด้วยสายสิญจน์บริเวณรอบกองข้าว ตอนเช้ามีการถวายอาหารบิณฑบาตและนำเอาน้ำพระพุทธมนต์ไปรดกองข้าว ถ้าทำที่บ้านเรียกว่า"บุญกุ่มข้าว"กำหนดในเดือนยี่ เรียกอย่างหนึ่งว่า"บุญเดือนยี่"

1.3 บุญข้าวจ้ คือ เดือนสามชาวบ้านนิยมทำบุญข้าวจ้ เพื่อถวายพระเป็นการละทานชนิดหนึ่งและถือว่าได้รับอานิสงส์มากงานหนึ่งกำหนดทำบุญในเดือนสาม

1.4 บุญพะเหวด คือ การเทศพระเวส หรือบุญมหาชาติหนังสือมหาชาติเป็นหนังสือชาดกที่แสดงจริยวัตรของพระพุทธเจ้าเมื่อเสวยชาติเป็นพระเวสสันดร กำหนดทำบุญเดือนสี่ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "บุญเดือนสี่"

1.5 บุญสงฆ์ คือ การรดน้ำหรือสงฆ์พระพุทธรูปพระสงฆ์และผู้หลักผู้ใหญ่ มีการทำบุญทำทาน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "บุญตรุษสงฆ์" กำหนดทำบุญในเดือนห้า

1.6 บุญบั้งไฟ คือ การทำนาชาวบ้านในจังหวัดในภาคอีสานจะมีการฉลองอย่างสนุกสนาน โดยการจุดบั้งไฟ เพื่อไปบอกพญาแถนเชื่อว่าจะทำให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาลมีการตกแต่งบั้งไฟให้สวยงามนำมาประกวดแข่งกันในวันรุ่งขึ้นกำหนดทำบุญในเดือนหก

1.7 บุญข้าชะ คือ การชำระล้างสิ่งสกปรกกรุงรังให้สะอาดหมดจดเมื่อถึงเดือนเจ็ดชาวบ้านจะรวมกันทำบุญโดยยึดเอา"ผามหรือศาลากลางบ้าน"เป็นสถานที่ทำบุญชาวบ้านจะเตรียมดอกไม้ธูปเทียน ใอน้ำ ฝ้ายในไหมหลอด ฝ้ายผูกแขน แห่ทรายมารวมกันที่ ผามหรือศาลากลางบ้านตอนเย็นนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ตอนเช้าถวายอาหารเมื่อเสร็จพิธีทุกคนจะนำน้ำพระพุทธมนต์ ฝ้ายผูกแขนแห่ทรายของตนกลับบ้านนำน้ำมนต์ไปรดลูกหลาน ทรายนำไปหว่านรอบบ้านฝ้ายผูกแขนนำไปผูกข้อมือลูกหลานเพื่อให้เกิดสวัสดิมงคลตลอดปีถ้ามีการเจ็บไข้ได้ป่วยต้องมีการสวดถอด เป็นต้นกำหนดทำบุญในเดือน เจ็ด

1.8 บุญเข้าพรรษา คือ ในเทศกาลเข้าพรรษาเป็นเวลาทีพระภิกษุสงฆ์จะต้องบำเพ็ญไตรสิกขาคือศีล สมาธิปัญญาให้บริบูรณ์ส่วนภคุหัสต์ก็จะต้องบำเพ็ญบุญ

กริยาวัตถุ 1 คือ ทานศีล ภาวนาให้เต็มเปี่ยมตอนเช้าญาติโยมจะนำอาหารมาถวายพระภิกษุตอน บ่ายนำดอกไม้ธูปเทียน ข้าวสาร ผ้าอาบน้ำฝน รวมกันที่ศาลาวัดตอนเย็นญาติโยมพากันทำวัตร เย็นแล้วฟังเทศน์กำหนด วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "บุญเดือนแปด"

1.9 บุญข้าวประดับดิน คือ การห่ออาหารและของขบเคี้ยวเป็นห่อ ๆ แล้วนำไปถวายวางแบไว้กับดินจึงเรียกว่า "บุญข้าวประดับดิน" ชาวบ้านจะจัดอาหารคาว หวาน และหมากพลู บุหรี่ กล้วยให้ได้ 4 ส่วน (ส่วนที่ 1 เลี้ยงดูกันในครอบครัว ส่วนที่ 2 แจกให้ ญาติพี่น้อง ส่วนที่ 3 อุทิศไปให้ญาติที่ตาย ส่วนที่ 4 นำไปถวายพระสงฆ์ทำเป็นห่อ ๆ ให้ได้ พอดีพอ โดยนำไปตองกล้วย มาห่อของคาว หวาน หมากพลู บุหรี่ แล้วเย็บรวมกันเป็นห่อใหญ่ ในระหว่างเข้ามีดในวันรุ่งขึ้นจะนำห่อเหล่านี้ไปวางไว้บริเวณวัดด้วยถือว่าญาติพี่น้องจะมารับ ของที่นั่น (เชื่อกันว่าเป็นวันยมทูตเปิดนรกชั่วคราวให้สัตว์นรก มารับของท่านในระยะหนึ่ง และยังถือว่าเป็นวันกตัญญูอีกด้วย) ตอนเช้านำอาหารอีกส่วนหนึ่ง ไปถวายพระฟังพระธรรม เทศนาเสร็จแล้วทำพิธีอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วกำหนดทำบุญในเดือนเก้า

1.10 บุญข้าวสาก คือ การเขียนชื่อลงในพาส้า (สำหรับข้าว) เรียกว่าข้าวสาก (สลาก) ญาติโยมจะจัดอาหารเป็นห่อ ๆ แล้วนำไปแขวนไว้ตามต้นไม้ โดยทำ กันในตอนกลางคืนก่อนเพล เป็นอาหารคาว หวานพอถึงเวลา 4 โมงเช้าพระสงฆ์จะตักถองโยม (รวม) ญาติโยมจะนำพาส้า (สำหรับข้าว) ของตนมารวมกัน ณ ศาลาการเปรียญเจ้าภาพจะ เขียนชื่อลงในกระดาษม้วนลงในบาตรเมื่อพร้อมแล้วหัวหน้ากล่าวนำคำถวายสลากภัต จบแล้ว ยกบาตรสลากไปให้พระจับถูกชื่อใครก็ให้ไปถวายพระองค์นั้นก่อนจะถวายพาส้าให้นำพาส้า ข้าว 1 พามาวางหน้าพระเถระแล้วให้พระเถระกล่าวคำอุปโลกน์กำหนด บุญข้าวสากนิยมทำ กันในเดือน สิบ

1.11 บุญออกพรรษา คือ การทำบุญออกพรรษานี้เป็นการเปิด โอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ได้มีโอกาสว่ากล่าวตักเตือนกันได้พระภิกษุสงฆ์สามารถเดินทางไป อบรมศีลธรรม หรือไปเยี่ยม ถามข่าวคราว ญาติพี่น้องได้และภิกษุสงฆ์สามารถหาผ้ามา ผลัดเปลี่ยนได้เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ตั้งแต่เข้ามีดจะมีการตระฆังให้พระสงฆ์ไปรวมกันที่ โบสถ์แสดงอาบัติเข้าจบแล้วมีการปวารณาคือเปิดโอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ด้วยกันว่ากล่าว ตักเตือนกันได้กำหนดบุญออกพรรษาในเดือนสิบเอ็ด

1.12 บุญกฐิน คือ ผ้าที่ใช้สะดุงทำเป็นกรอบขึงเย็บจีวรเรียกว่าผ้า กฐิน ผู้ใดศรัทธาปรารถนาจะถวายผ้ากฐิน ณ วัดใดวัดหนึ่งให้เขียนสลาก (ใบจอง) ไปติดไว้ที่ ผนังโบสถ์หรือศาลาวัด ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้อื่นจองทับเมื่อถึงวันกำหนดก็บอกญาติโยมให้มาร่วม

ทำบุญ มีมหรสพสมโภช และฟังเทศน์รุ่งเช้าก็นำผ้ากฐิน ไปทอดถวายที่วัดเป็นอันเสร็จพิธี กำหนดทำบุญระหว่างวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ถึง วันขึ้น 1 ค่ำ เดือนสิบสอง

2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

2.1 กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2.2 คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

2.3 คำนิยามความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กันดังนี้

2.3.1 ความพอประมาณ หมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภค

2.3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

2.3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2.4 เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานกล่าวคือ

2.4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2.4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

2.5 แนวทางปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

3. หลักบุญศึกษา

บุญกิริยาวัตถุ (อ่านว่า บุน-ยะ-กิ-ริ-ยา-วัตถุ) แปลว่า เหตุเป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญ หมายถึง เหตุเกิดบุญวิธีการทำบุญวิธีที่เมื่อทำแล้วได้ชื่อว่าทำบุญ และจะได้รับผลเป็นความสุขบุญกิริยาวัตถุ โดยย่อมี 3 ประการคือ

3.1 ทานมัย การให้ทาน คือ การให้ การเผื่อแผ่ การแบ่งปันทานในข้อนี้รวมทั้ง บัณฑิตทานมัย คือการเปิดโอกาสให้คนอื่นได้มีส่วนร่วมบุญด้วยการทำความดีด้วยกันและปัตตานุ โมทนาทานมัย คือการอนุโมทนาส่วนบุญ โดยพลอยชื่นชมหรือแสดงความยินดียอมรับเห็นชอบในการทำบุญทำความดีของผู้อื่น

3.2 ศีลมัย การรักษาศีล คือ การประพฤติสุจริต มีความสัมพันธ์ที่ดีแก่กุล ไม่เบียดเบียนกันศีลในข้อนี้รวมทั้ง อปเจยานมัย คือการมีความอ่อนโยน สุภาพอ่อนน้อม ให้เกียรติกันเคารพยกย่องท่านผู้มีความเป็นผู้ใหญ่ ผู้สูงด้วยคุณธรรมความดี เป็นต้น รวมถึงการมีกิริยามารยาทงดงาม ตามวัฒนธรรมประเพณีและ ไวยาวัจจมัย คือการช่วยเหลือ รับใช้ บริการ ขวนขวายในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

3.3 ภาวนามัย การอบรมจิตใจคือ การฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ พัฒนาปัญญาภาวนาในข้อนี้รวมทั้ง ธรรมสวนมัย คือการฟังธรรมรวมทั้งสดับอ่านข่าวสาร ข้อมูลคำแนะนำเรื่องราวที่ดีงามเป็นประโยชน์ และธรรมเทศนามัย คือการแสดงธรรมให้คำสอนคำแนะนำความรู้แก่ผู้อื่น

2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ความสำคัญและความเป็นมา

ภายใต้ปรากฏการณ์การทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีภูมิปัญญาเป็นคณาในท้องถิ่นอีสาน ได้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และ “นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างความสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติและขับเคลื่อนให้บังเกิดผล ในทางปฏิบัติที่ชัดเจนเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งตนเอง ครอบครัวและ สังคมโดยการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุล ระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของนักเรียนความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการพร้อมรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกชั้นตอนต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของสังคมไทยในท้องถิ่นอีสานรวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรม ในการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้นักเรียนพร้อมเผชิญ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติต่อไป

ชิตลีสอง หมายถึง ภูมิปัญญาแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานที่ ผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตรเข้ากับพิธีกรรมทางพุทธ ศาสนาที่จะต้องปฏิบัติทั้ง 12 เดือนในแต่ละปี “ชิต”มาจากคำว่า จาริต ถือเป็นจรรยาของสังคม ถ้า ผ่าฝืน มีความผิดเรียกว่า ผิดชิต หมายถึง ผิดจาริต

ชิตลีสองสามารถสะท้อนตัวตนที่แท้จริงของคนอีสานในโบราณได้เป็น อย่างดีคนอีสานส่วนใหญ่ยังยึดถือปฏิบัติกันอยู่ เพื่อพัฒนาสุขภาพความประพฤติ จิตใจ และ สติปัญญาครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้าน ด้วยคุณค่าอันอนันต์ขององค์ความรู้ตามวิถี แห่งความพอเพียงและวิถีแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานที่ชัดเจน โรงเรียนกาฬสินธุ์ ปัญญานุกูลซึ่งเป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีแนวความคิดที่จะนำ วิถีแห่งความพอเพียงและวิถีแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานมาประยุกต์ระบบการเรียน การสอนใน โรงเรียนเพื่อพัฒนาบ่มเพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดที่ให้นักเรียนมีคุณสมบัติของการเป็น คนที่ดีเก่ง มีความสุขอย่างแท้จริง โดยผ่านการดำเนินงานรูปแบบ “โรงเรียนวิถีอีสาน” อันจะ เป็นแบบอย่างที่จะขยายผลสู่การพัฒนาโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

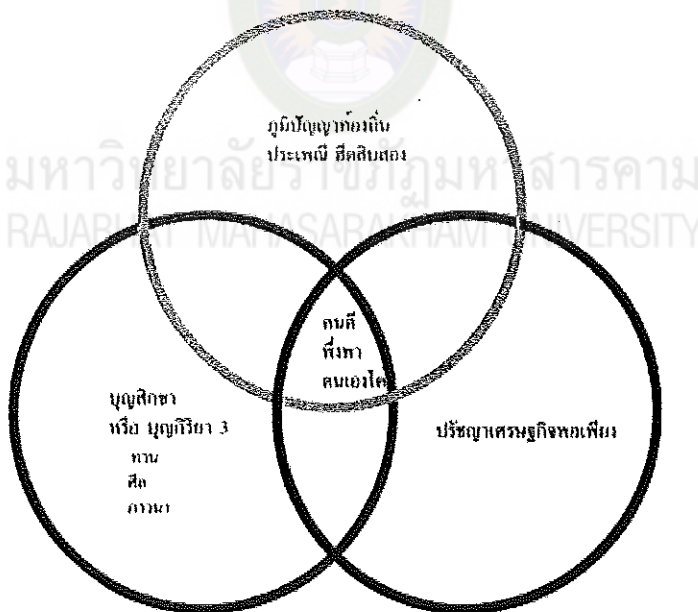
จุดเน้น โรงเรียนวิถีอีสานดำเนินการพัฒนานักเรียน โดยยึดหลักแห่งความ พอเพียงและวิถีแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานในการปลูกฝังให้นักเรียนที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญาที่มีข้อจำกัดด้านการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ให้สามารถ อยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุขรู้จักการประกอบสัมมาอาชีพอย่างสุจริตอย่างบูรณาการ นักเรียน

ได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน การอยู่” คือ รู้เข้าใจในคุณค่าหลักเศรษฐกิจพอเพียง ใช้กระบวนการของวิถีแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน เป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนา

ลักษณะ โรงเรียนวิถีอีสานเน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งความพอเพียงและวิถีแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานทั้งวิถีการกินและวิถีการอยู่ ฮิตสิบสอง หมายถึง ประเพณีที่ผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตร เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ที่จะต้องปฏิบัติ ทั้ง 12 เดือนในแต่ละปี ส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะของการกิน การอยู่ที่ดีมีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธีสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม

2.2 กรอบความคิด

โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ผู้การเป็น “โรงเรียนวิถีอีสาน” ภายใต้กรอบแนวคิด 3 หลักสำคัญดังนี้

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิด 3 หลัก ของ โรงเรียนวิถีอีสาน

2.3 รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีอีสาน

โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ผู้การเป็น “โรงเรียนวิถีอีสาน” ใช้หลักการบริหารจัดการที่ชัดเจนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้กรอบแนวคิด “ESAN โมเดล ” ซึ่งนิยามความหมายได้ ดังนี้

2.3.1 E : Environment (สิ่งแวดล้อม) หมายถึง สภาพแวดล้อมล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูลจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาภายใต้โรงเรียนวิถีอีสาน โดยแบ่งเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนภายในโรงเรียนได้แก่ การจัดอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมความประพฤติจิตใจค่านิยม และสติปัญญาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่ร้อยละ 99 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคอีสาน ผนวกกับธรรมชาติแห่งวิถีประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน สร้างแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมทางด้านสติปัญญา เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความสุขภายในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน มีแหล่งการเรียนรู้ภายในชุมชนที่หลากหลาย สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ในอำเภอ จังหวัด และแหล่งเรียนรู้ที่ทางโรงเรียนจัดหาให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

2.3.2 S : Students (นักเรียน) หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล โดยโรงเรียนรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดใกล้เคียงในภาคอีสาน ซึ่งทางโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ได้จัดการเรียนการสอนและมวลประสบการณ์ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ วางแผนจัดการศึกษาโดยการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) พัฒนานักเรียนรวมทั้งการฝึกและการปฏิบัติในสภาพจริงของการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน มีกิจกรรมภายใต้โครงการการฝึกอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่มุ่งเน้นการฝึกอาชีพนักเรียนตามศักยภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา รู้จักเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับวิถีชีวิตของนักเรียน ครอบครัว ชุมชน เมื่อจบการศึกษานักเรียนได้รับการพัฒนา การกิน การอยู่ ให้เป็น โดยผ่านกระบวนการ “บ่มเพาะปลูกฝัง” ตามหลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมการปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีวิถีแห่ง

วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานอย่างบูรณาการ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขรู้จักการประกอบสัมมาอาชีพอย่างสุจริต เป็นฐานการดำเนินชีวิตที่มั่นคง

2.3.3 A : Activities (กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต) หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้แนวทาง “โรงเรียนวิถีอีสาน” โดยโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ได้จัดหลักสูตรสถานศึกษา “โรงเรียนวิถีอีสาน” โดยจัดการเรียนการสอนเน้นการบูรณาการหลักแห่งความพอเพียงและวิถีแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน เพื่อพัฒนานักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งฝึกทักษะและการปฏิบัติในสภาพจริงของการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน อย่างชัดเจน เป็นการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักแห่งความพอเพียงและวิถีแห่งประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างชัดเจน

2.3.4 N : Needs (ความต้องการจำเป็น) หมายถึง ความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูลจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตและความพร้อมด้านอาชีพเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การมีงานทำ (Transition from School of Higher Education and of Employment Supporting Students with Disabilities) เพื่อสนองตอบความต้องการจำเป็นของนักเรียนและครอบครัวตามแผนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Plan) สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สู่การมีอาชีพอย่างมั่นคงต่อไป

2.4 วิสัยทัศน์

หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม ให้มีทักษะการเคลื่อนไหวทักษะภาษาและการสื่อสารทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย ทักษะสังคม และการดำรงชีวิตทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ พึ่งพาตนเอง อยู่กับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน โดยใช้วิถีอีสาน

2.5 หลักการ

หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พุทธศักราช 2551 มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเน้นการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.6 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีทักษะในการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการทำงานและสามารถประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้อยู่กับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับนักเรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักสูตร “โรงเรียนวิถีอีสาน” สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

2.7 สมรรถนะที่สำคัญของนักเรียน

หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการเรียนรู้ที่ การพัฒนาศักยภาพ ซึ่งการพัฒนานักเรียนให้มี มาตรฐานการเรียนรู้ที่ การพัฒนาศักยภาพที่กำหนดนั้น จะช่วยให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ของนักเรียน 2 ประการ ดังนี้

2.7.1. ความสามารถในการดำรงชีวิต มีพัฒนาการทักษะในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคม ได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน

2.7.2 ความสามารถในการประกอบอาชีพ มีทักษะพื้นฐานประกอบอาชีพ ตามความถนัด หรือความสนใจเต็มศักยภาพ

2.8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ใน ฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

2.8.1 รัชชาติศาสน์ กษัตริย์

2.8.2 ชื่อสัตย์สุจริต

2.8.3 มีวินัย

2.8.4 ใฝ่เรียนรู้

2.8.5 อยู่อย่างพอเพียง

2.8.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

2.8.7 รักความเป็นไทย

2.8.8 มีจิตสาธารณะ

2.8.9 ช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีอีสานให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

จากผลการวิจัยโดยการสังเกตพบว่า โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีอีสาน ตามลำดับดังนี้

3.1 การวิเคราะห์นักเรียน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ สิ่งแรกที่โรงเรียนจะต้องทำ คือ การวิเคราะห์นักเรียน โดยการสอบถามประวัติของนักเรียน ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน เป็นรายบุคคล โดยสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่หน้าที่รับผิดชอบนักเรียนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นต้น

3.2 จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 64-67) ได้อธิบายถึงความหมายและกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ไว้ว่า เมื่อครูจัดทำหรือเมื่อได้รับการส่งต่อแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูจะได้ข้อมูลที่จะตอบคำถามว่า นักเรียนคือใคร และควรเรียนที่ไหนและเมื่อไร แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลจึงเปรียบเสมือนแผนที่บอกว่าคุณครูควรจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนไปในทิศทางใดให้เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของนักเรียนเป็นเฉพาะบุคคล

ความหมาย

แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

IEP เป็นแผนการจัดการศึกษาที่เขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล จัดทำโดยทีม IEP โดยได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนทั้งหมด

วัตถุประสงค์ของ IEP

1. ผู้เกี่ยวข้องทุกคนตระหนัก รับผิดชอบ (Being accountable) และร่วมกันจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปในทิศทางเดียวกัน
2. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้นเข้ารับบริการการศึกษา
3. โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการจัดหาหรือจัดบริการสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อประเมินผลการจัดการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

กระบวนการจัดทำ IEP

1. ขั้นตอนการติดต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น โดยครูในโรงเรียนทุกคน พ่อแม่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือแม้แต่นักเรียนเองก็สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การคัดแยก การสังเกต การสัมภาษณ์ หรือใช้วิธีหลาย ๆ วิธีร่วมกัน

ข้อมูลที่ได้ควรจะครอบคลุม ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลครอบครัว ข้อมูลทางการแพทย์/สุขภาพ ข้อมูลทางการศึกษา ข้อมูลความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครองครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ นักวิชาชีพแพทย์นักสังคมสงเคราะห์และผู้บริหารสถานศึกษา

2. ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ IEP

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ IEP จากบุคคลเกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 แต่ไม่เกิน 7 คน โดยบุคคลหลักคือ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้แทน บิดาหรือมารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลผู้พิการ และครูประจำชั้น/ครูการศึกษาพิเศษ เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ

2.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

2.2.1 ประชุมเพื่อจัดทำ IEP

2.2.2 ลงนามใน IEP เมื่อประชุมเสร็จสิ้น และนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

2.2.3 ประเมิน ทบทวน ปรับแผน รายงานผลการประเมินการดำเนินงาน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง

3. ขั้นตอนการประเมินความสามารถ

คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลความสามารถปัจจุบัน (Present Levels of Performances : Plops) จากการประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบ แบบประเมินพัฒนาการ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ พัฒนาการด้านต่าง ๆ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตาม IEP

4.1 จัดทำแผนการสอน ปรับเนื้อหาหลักสูตร และจัดบริการสนับสนุน

4.2 ปฏิบัติการสอนและประเมินวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละคาบเรียน

4.3 ประเมินวัตถุประสงค์ระยะยาว ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

4.4 ประเมินความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

4.5 นำเสนอรายงานการประเมินความก้าวหน้า และรายงานการดำเนินงานตามแผน IEP ต่อคณะกรรมการ

5. ขั้นตอนการส่งต่อ

นำส่ง IEP รายงานการประเมินความก้าวหน้า รายงานการดำเนินงานตามแผน IEP แฟ้มประวัติ และแฟ้มสะสมผลการเรียนของนักเรียนเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแต่ละระดับหรือย้ายสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนต่อไป

ส่วนประกอบของ IEP

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลด้านการแพทย์
3. ข้อมูลด้านการศึกษา

4. การวางแผนการจัดการศึกษาได้แก่ ระดับความสามารถปัจจุบัน เป้าหมายระยะยาว 1 ปี จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การประเมินผล และผู้รับผิดชอบ
5. ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

5.1 รายการและรหัส

5.2 ผู้จัดทำ (ผู้ปกครอง สถานศึกษา สถานพยาบาล)

5.3 วิธีการ ได้แก่ ขอรับเงินอุดหนุนเพื่อจัดซื้อ (ข) (ค) ขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา (ก) ขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (ก) (ค) จำนวนเงินที่อุดหนุน เหตุผลและความจำเป็น ผู้ประเมิน

6. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (ลงชื่อ)

7. วัน เวลา สถานที่ประชุม IEP

8. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง (เห็นชอบหรือไม่ลงชื่อ)

3.3 จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Implementation Plan : IIP)

ความหมาย

แผนการสอนเฉพาะบุคคล หมายถึง แผนการสอนที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้นตามเป้าหมายระยะสั้นหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ส่วนประกอบของแผนการสอนเฉพาะบุคคล

การจัดแผนการสอนเฉพาะบุคคลจะต้องมีส่วนประกอบของแผนที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อนักเรียน วันเริ่มใช้ วันสิ้นสุด เนื้อหา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน วิธี/เครื่องมือประเมินผล และเกณฑ์การประเมิน (สุภัทร ภูจรีด. 2556 : สัมภาษณ์)

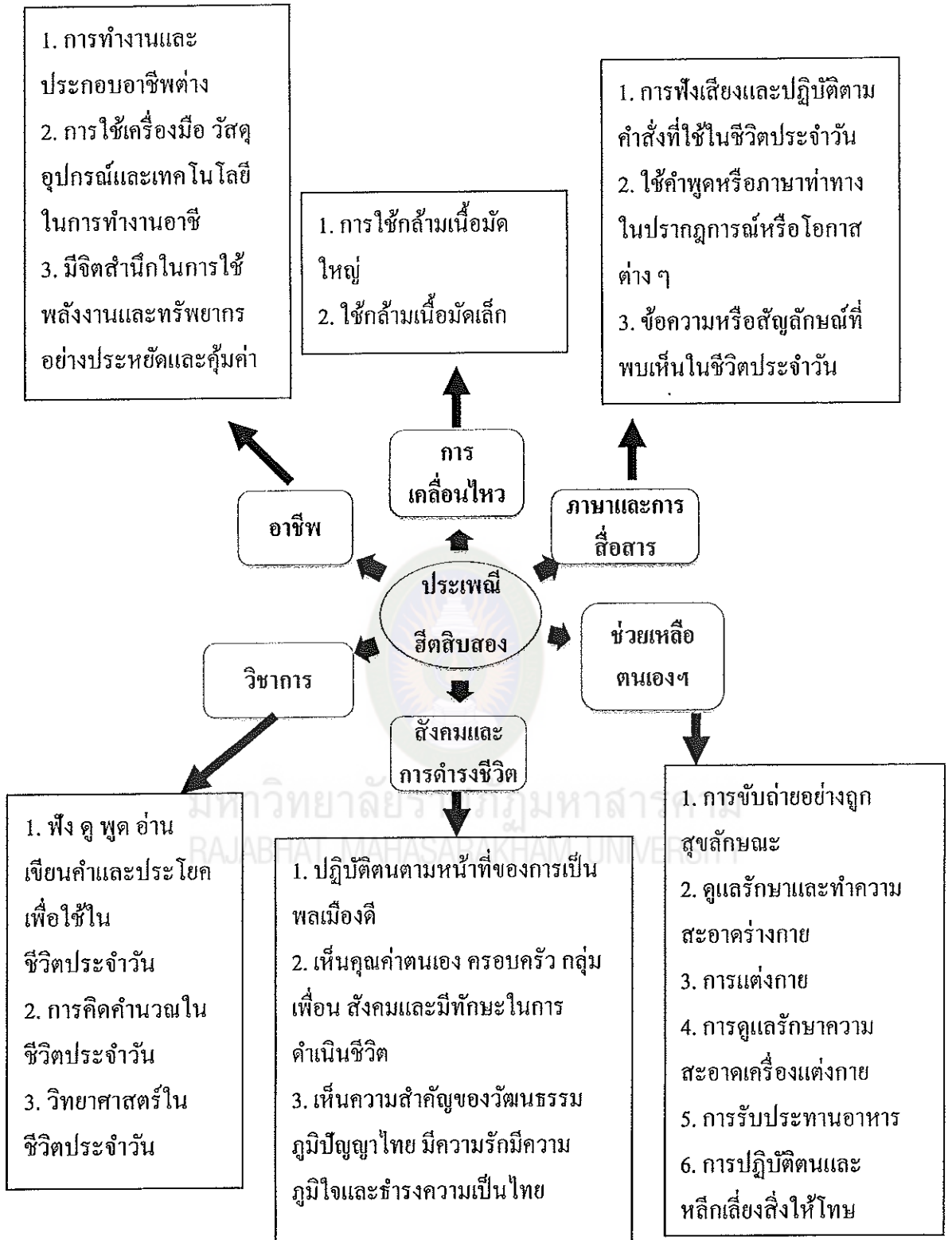
3.4 จัดการเรียนการสอนโดยใช้การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยโรงเรียนได้กำหนดหัวข้อขึ้นมา คือ ฮีตสิบสอง ซึ่งเป็นเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์เดิมและสอดคล้องกับชีวิตจริง โรงเรียนได้กำหนดแหล่งเรียนรู้ให้ศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งจัดกิจกรรมให้นักเรียน โดยจัดกิจกรรมฮีตสิบสองให้ครบทั้งสิบสองเดือนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของท้องถิ่นกับความรู้และเหมาะสม

กับความสามารถของนักเรียน ซึ่งในหัวข้ออีตลิบสอง โรงเรียนได้บูรณาการให้เข้ากับ 6 กลุ่มทักษะ ตามหลักสูตรสถานศึกษา คือ ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ โดยสามารถเขียนเป็นผังโน้ตส์ของการบูรณาการได้ดังนี้ (วิภาดา เศษบุบผา, 2556 : สัมภาษณ์)

3.5 การจัดการเรียนการสอนบูรณาการตามแนวทางวิถีอิสาน โดยโรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีการเชื่อมโยงบทเรียนไปสู่อีตลิบสอง นักเรียนจัดทำกิจกรรมร่วมกันครูและบุคลากรทุกคน รวมทั้งผู้ปกครอง แต่การดำเนินการบางครั้งยังไม่ชัดเจน นักเรียนบางคนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ปกครองบางคนยังไม่เข้าใจบริบทของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีอิสาน ไม่สามารถนำไปใช้ในการสอนลูกขณะอยู่ที่บ้านได้ ไม่เข้าใจหลักการนำไปใช้ (หอมอ่อน ภูงามเงิน, 2556 : สัมภาษณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 4 ผังมโนทัศน์กระบวนการจัดการเรียนการสอน

โดยใช้การบูรณาการแบบสหวิทยาการ ตามฮีตสิบสอง

4. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

จากการวิจัย โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้ผลดังนี้

โรงเรียนเป็นสถาบันหลักในสังคมที่มีศักยภาพในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่เพื่อปลูกฝังความเป็นไทยให้กับนักเรียน อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของคนไทย การที่โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะชาวอีสาน ใช้หลักยึดสิบสองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพราะการทำบุญเพียงบุญเดียวก็สามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่คุ้มค่าและครอบคลุมทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องทำการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามของคนไทยให้นักเรียนได้เรียนรู้จะได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในความเป็นไทย (อาทิตย์ บำรุงเชื้อ. 2556 : สัมภาษณ์)

สังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ไม่ได้เป็นเพียงปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอ ขาดความเป็นตัวของตัวเอง อันเป็นผลมาจากการขาดสมดุลแห่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล การก้าวผ่านวิกฤตแต่ละครั้งเหมือนกับการเดินหน้าเพื่อพบปัญหาใหม่ จนผู้คนไม่สามารถหาทางออกได้ ก็ต้องหันมาพึ่งพาภูมิปัญญาในการแก้ปัญหา แต่ภูมิปัญญาหลาย ๆ อย่างได้สูญหายไปจากสังคมไทย อาจเป็นเพราะมีกระแสค่านิยมของภูมิปัญญาสากลที่นำมาใช้ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะใน โรงเรียนมักจะนำเนื้อหาของภูมิปัญญาสากลมาเป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าภูมิปัญญาไทย ทำให้ภูมิปัญญาของคนไทยที่สืบทอดกันมายาวนานเริ่มทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าน้อยลง อาจเป็นเพราะ ไม่มีผู้ถ่ายทอดที่มีความเข้าใจอย่างแท้จริง คนส่วนใหญ่จึงละทิ้งภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่เป็นนักเรียนพิเศษ แต่ยังสามารถถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และได้ผลที่น่าพอใจ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างดี (วิรัตน์ แคนสีแก้ว. 2556 : สัมภาษณ์)

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนได้ดำเนินการโดย ให้นักเรียนทั้ง โรงเรียนได้เรียนเนื้อหาเดียวกันทั้งหมด โดยบูรณาการประเพณี

ยึดสิบสองไปคู่ 6 กลุ่มทักษะ และจัดกิจกรรมทำบุญทั้ง 12 บุญ ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำบุญ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การประชุมเพื่อแจ้งให้นักเรียนได้ทราบว่าเราจะทำบุญวันไหน ให้นักเรียนได้เตรียมพร้อมอย่างไร เช่น จัดสถานที่ ร่วมห่อข้าวต้ม ร่วมทำกับข้าว ตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ เป็นต้น ซึ่งครูและนักเรียนจะร่วมกิจกรรมทุกกระบวนการในแต่ละบุญ ดังภาพที่ 1-6

ภาพที่ 1 ครูและนักเรียนร่วมกันจัดสถานที่ ถ่ายภาพเมื่อ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2556

ภาพที่ 2 ครูและนักเรียนทุกคนร่วมกันเตรียมอุปกรณ์ทำบุญ
ถ่ายภาพเมื่อ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2556

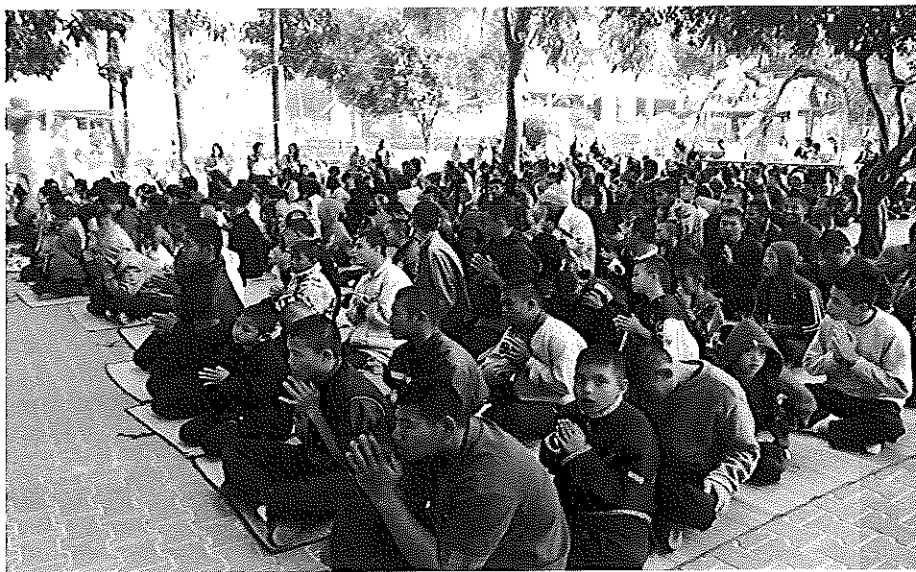

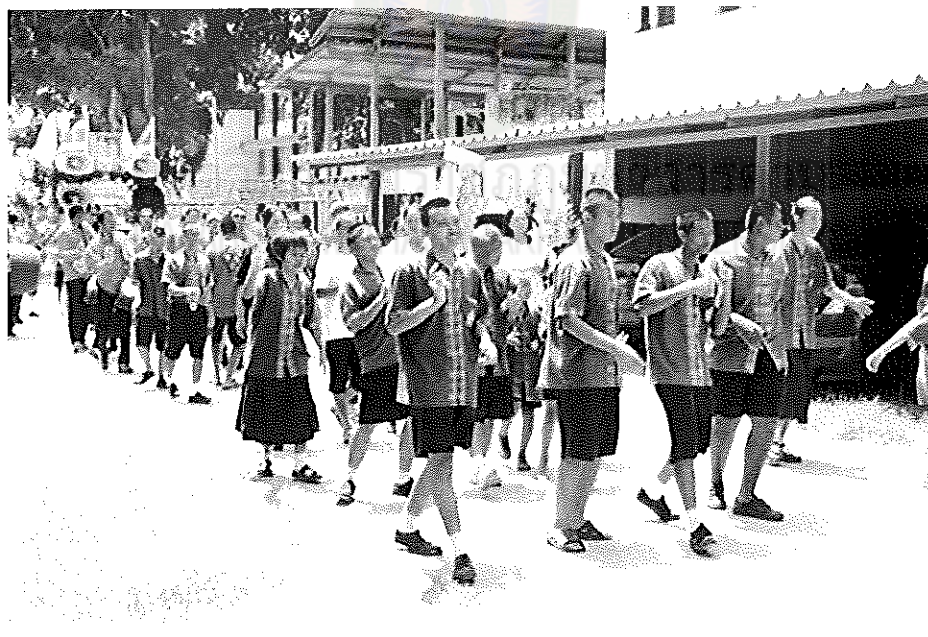
ภาพที่ 3 ครูและนักเรียนร่วมกันทำข้าวต้ม ถ่ายภาพเมื่อ วันที่ 4 กันยายน 2556

ภาพที่ 4 นักเรียนร่วมทำบุญถวายสังฆทาน ถ่ายภาพเมื่อ วันที่ 16 ธันวาคม 2556

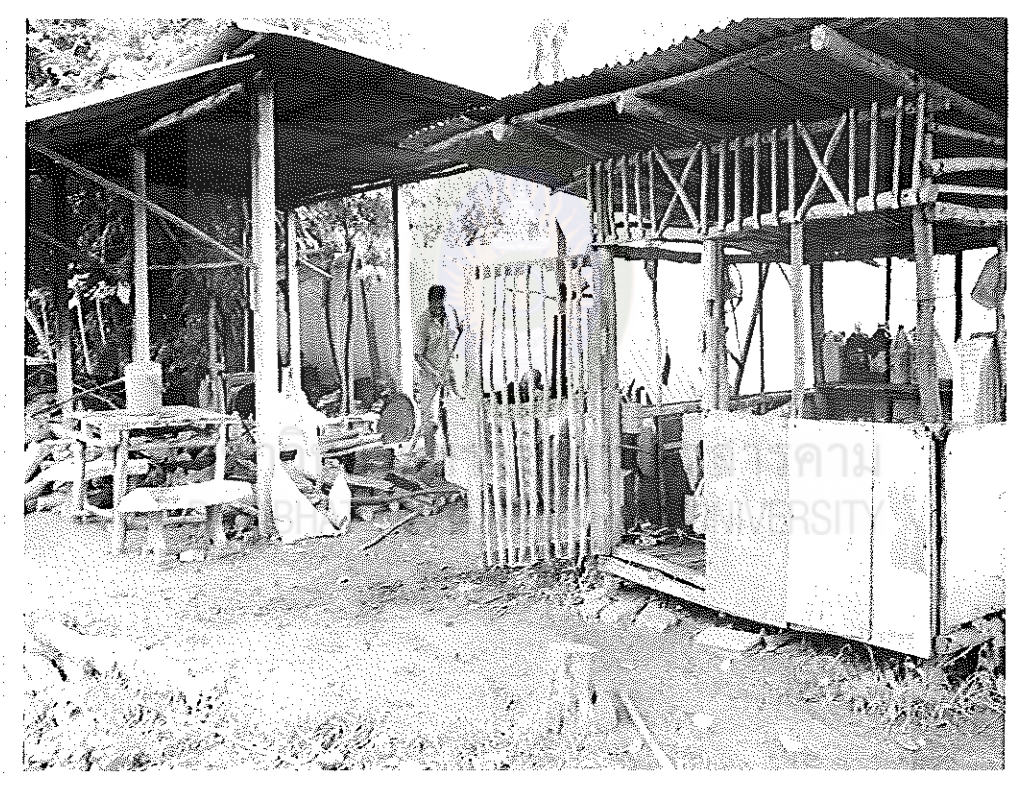
ภาพที่ 5 ครูและนักเรียนร่วมทำบุญ ถ่ายภาพเมื่อ วันที่ 4 พฤษภาคม 2556

ภาพที่ 6 ครูและนักเรียนร่วมถวายผ้าป่า ถ่ายภาพเมื่อ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2556

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏการณ์การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสาน ของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจุบัน โรงเรียนวิถีอีสานได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2555 โดยโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้การบริหารของนายสันติ ฤาไชย ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่เป็นภาระของครอบครัว ชุมชน โดยผ่านกระบวนการแนวคิด 3 หลัก คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักภูมิปัญญาท้องถิ่นฮัตสึบสอง และหลักบุญสิกขา ตามหลักการบริหารจัดการที่ชัดเจนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กรอบแนวคิด “ESAN โมเดล” ย่อมาจาก E : Environment (สิ่งแวดล้อม) หมายถึง สภาพแวดล้อมล้อมและแหล่งเรียนรู้ S: Students (นักเรียน) หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา A : Activities (กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต) หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้แนวทาง “โรงเรียนวิถีอีสาน” และ N : Needs (ความต้องการจำเป็น) หมายถึง ความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีอีสานทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณค่า มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักการดำเนินชีวิต ทำให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมยอมรับมากขึ้น โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยโรงเรียนได้กำหนดหัวข้อขึ้นมา คือ ฮัตสึบสอง ซึ่งเป็นเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์เดิมและสอดคล้องกับชีวิตจริง โรงเรียนได้กำหนดแหล่งเรียนรู้ให้ศึกษาค้นคว้าพร้อมทั้งจัดกิจกรรมให้นักเรียน โดยจัดกิจกรรมฮัตสึบสองให้ครบทั้งสิบสองเดือน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของท้องถิ่นกับความรู้และเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ซึ่งในหัวข้อฮัตสึบสองโรงเรียนได้บูรณาการให้เข้ากับ 6 กลุ่มทักษะ ตามหลักสูตรสถานศึกษา คือ ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพซึ่งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการนำไปใช้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ภายในโรงเรียน จัดฐานกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ การปลูกพืชผักสวนครัวบริเวณเขื่อน
นอน การปลูกข้าว กิจกรรมโรงสีข้าว การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมหนึ่งไร่ไม่จน การอบรมทรัพย์ของ
นักเรียนแต่ละชั้นปี การทำบัญชีครัวเรือน ปรับปรุงพื้นที่ป่าในโรงเรียนเป็นสวนป่าอย่างนาง
จัดทำผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน เช่น ผลิตภัณฑ์จากเปลือกกอก ผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า เป็นต้น จัดทำ
ผลผลิตจากสมุนไพรอย่างนาง เช่น ยาสระผม สบู่ก้อน สบู่เหลว น้ำยาล้างจาน เป็นต้น จัดทำเขื่อน
อีสานเพื่อการเรียนรู้ โรงเพาะเห็ด เล้าไก่ไข่และเล้าไก่พื้นเมือง โรงน้ำส้มควันไม้ โรงปุ๋ยหมัก
กิจกรรมเลี้ยงสัตว์ และศูนย์ปฏิบัติการในโรงเรียน ดังภาพที่ 11-15 (พันศักดิ์ วงศ์ตะวัน,
2556 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 7 ฐานกิจกรรมน้ำส้มควันไม้ ถ่ายภาพเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2557

ภาพที่ 8 ฐานกิจกรรมปุ๋ยหมัก ถ่ายภาพเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2557

ภาพที่ 9 ฐานกิจกรรมหนึ่งไร่ ไร่จอน ถ่ายภาพเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2557

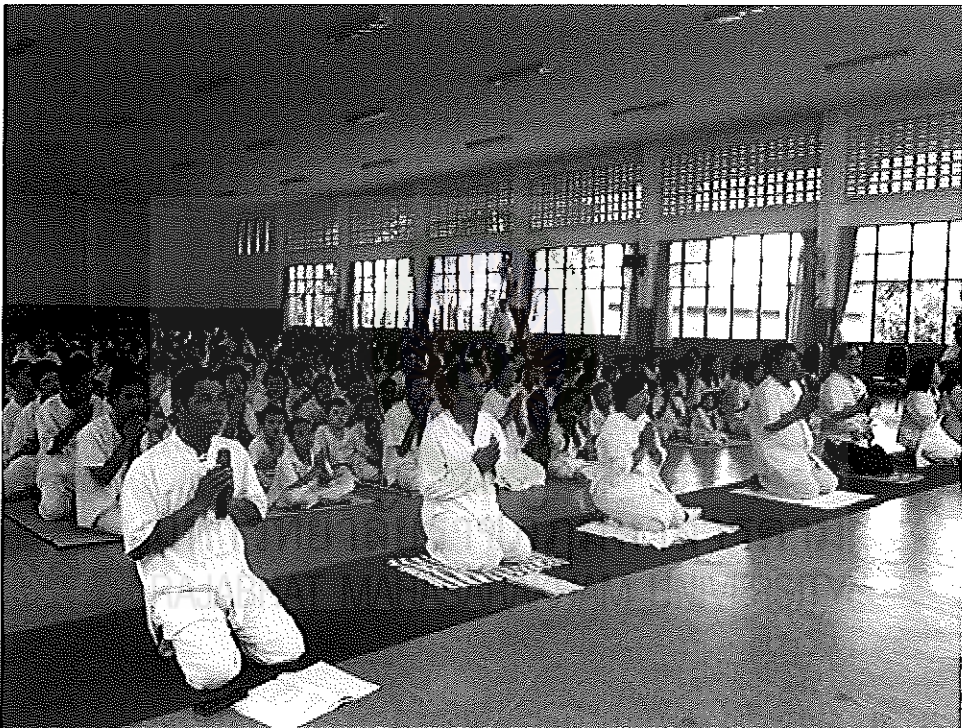

ภาพที่ 10 ฐานกิจกรรม โรงเรียนวิชาภูมิภาควิศวกรรม ถ่ายภาพเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2557

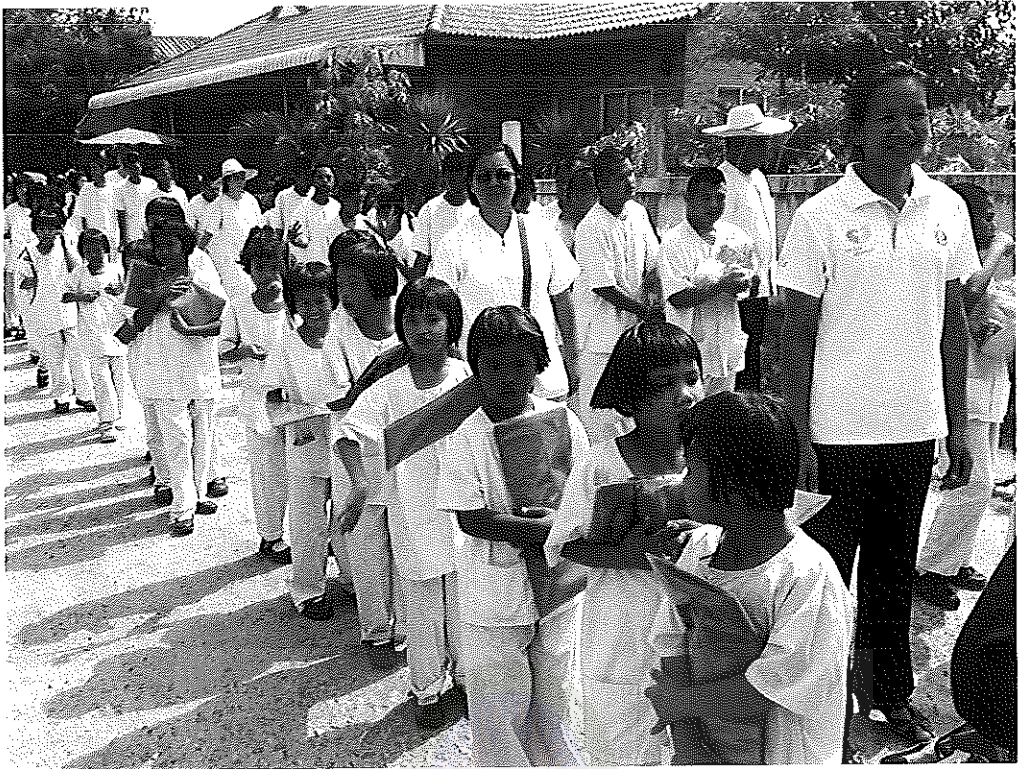

ภาพที่ 11 ฐานกิจกรรมสวนป่าอย่างาง ถ่ายภาพเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2557

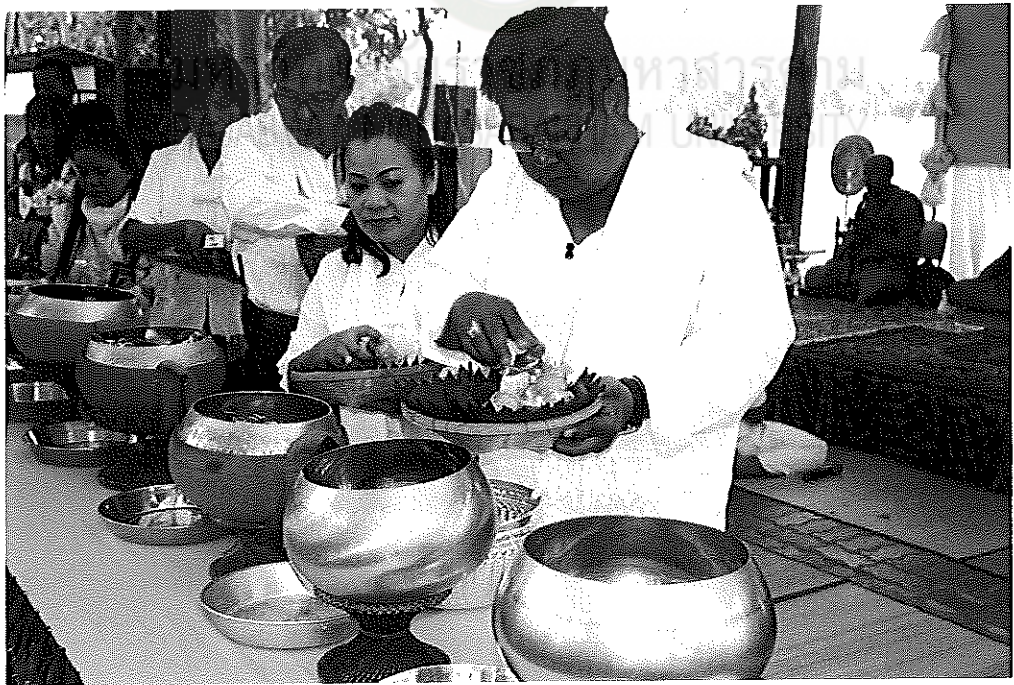
2.2 ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิต จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้วางแผนงาน โครงการและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการ “การกิน การอยู่” ก่อให้เกิดปัญญา โรงเรียนได้จัดกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตของชาวอีสาน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ดังนี้ กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมนั่งสมาธิตอนเช้า กิจกรรมทำวัตรเย็นในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา กิจกรรมทำบุญตักบาตรทุกวันพระ กิจกรรมแห่เทียนพรรษาร่วมกับชุมชน (ประกาย บำเรอ. 2556 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 12 กิจกรรมทำวัตรเย็น ถ่ายภาพเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2557

ภาพที่ 13 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ถ่ายภาพเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2557

ภาพที่ 14 กิจกรรมทำบุญตักบาตรทุกวันพระ ถ่ายภาพเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2557

ภาพที่ 15 กิจกรรมร่วมกับชุมชน ถ่ายภาพเมื่อ 30 มกราคม 2557

3. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการบูรณาการตามหลักแนวคิด 3 หลัก คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีฮีตสิบสอง และหลักบุญสิกขา เพื่อพัฒนา นักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยโรงเรียนได้มอบหมายให้กลุ่มงานวิชาการ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการในรูปแบบ โรงเรียนวิถีอีสาน โดยบูรณาการให้เข้ากับทุกกลุ่มทักษะ ได้แก่ ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะภาษาและการสื่อสารทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ ด้วยการบ่มเพาะปลูกฝังผ่านกิจกรรมทั้ง 3 มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสองมีแนวทางในการบูรณาการดังนี้

โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีฮีตสิบสองทุกเดือน ซึ่งบริหารจัดการ โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้ง 12 บุญ

โรงเรียนจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 10 บุญ ได้แก่ บุญบั้งไฟ บุญซำฮะ บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญกฐิน บุญเข้ากรรม บุญคูณลาน บุญข้าวจี่ บุญพะเวด ส่วนอีก 2 บุญให้ผู้ปกครองและชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน คือ บุญสงกรานต์ และบุญออกพรรษา โดยทั้ง 12 บุญ มีกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้ง 6 ทักษะ ดังนี้

3.1.1 ทักษะการเคลื่อนไหว โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 12 บุญ ให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ มีความสามารถในการทรงตัว โดยการนั่ง การยืน การเดิน การวิ่ง การกระโดด และการทรงตัวโดยใช้อุปกรณ์ ความสามารถในการรับ-ส่งสิ่งของในระยะและขนาดต่าง ๆ ความสามารถในการเคลื่อนไหวเบื้องต้นและการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน ความสามารถในการเล่นเกม กีฬา กรีฑาและนันทนาการ และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีสาน

3.1.2 ทักษะภาษาและการสื่อสาร โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 12 บุญ ให้นักเรียนสามารถฟังเสียง และปฏิบัติตามคำสั่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการรู้และเข้าใจความหมายของเสียงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงและคำสั่ง สามารถใช้คำพูดหรือภาษาท่าทางในสถานการณ์หรือโอกาสต่าง ๆ โดยการใช้อำนาจหรือภาษาท่าทางแสดงความรู้สึกหรือความต้องการ มีความสามารถในการใช้อำนาจหรือแสดงภาษาท่าทางเพื่อบอกข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ใช้อำนาจหรือภาษาท่าทาง ทักทายโต้ตอบกับผู้อื่นในโอกาสต่าง ๆ เข้าใจความหมายของข้อความหรือสัญลักษณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันและปฏิบัติตามได้ โดยการบอกความหมายของสัญลักษณ์ป้ายต่าง ๆ และปฏิบัติตามได้ ปฏิบัติตามข้อความหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน สามารถสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน บุคคลที่รู้จักและเกี่ยวข้อง สามารถรับรู้และเข้าใจการสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีสาน

3.1.3 ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 12 บุญ ให้นักเรียนใช้ห้องสุขา ใช้อุปกรณ์ในห้องสุขาที่ถูกต้องเหมาะสม ทำความสะอาดหลังถ่ายที่ถูกสุขลักษณะ เลือกใช้อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายถูกวิธี สวมใส่และจำแนกเครื่อง

แต่งกายที่เหมาะสมกับตัวเองเหมาะสมกับฤดูกาล รักษาและจัดเก็บเครื่องแต่งกายให้สะอาด เรียบร้อยทำความสะอาดเครื่องแต่งกายของตนเอง เครื่องแต่งกายของผู้อื่นและใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดอย่างถูกต้องปลอดภัย เลือกลาขนะอุปกรณ์ในการรับประทานอาหาร ภาชนะ อุปกรณ์เครื่องดื่มอย่างถูกต้อง มารยาทในการรับประทานอาหาร เลือกรับประทานอาหาร เครื่องดื่มที่มีประโยชน์ เพื่อดูแลรักษาสุขภาพ และป้องกันโรค การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การรู้จักยาสามัญประจำบ้านและเลือกใช้ยาสามัญประจำบ้าน หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การละเมิดทางเพศ ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเพศ และปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวันเรียน ป้องกันตนเองหลีกเลี่ยงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครกไม้พืงประสงค์ พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอดส์ ตั้งครกก่อนวันอันควร และกฎหมายที่ควรรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สืบค้นข้อมูล อภิปราย การเล่าเรื่องเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของตนเองในทักษะการดำเนินชีวิต การช่วยเหลือตนเองและสุขอนามัย เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติในการสร้างเสริมสุขอนามัยของตนเองและผู้อื่น การป้องกันและการปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกวิธี และทักษะการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจเห็นคุณค่า มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีอีสาน

3.1.4 ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 12 บุญ ให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขเข้าใจเห็นคุณค่าตนเอง ครอบคลุมเพื่อน และสังคมมีทักษะในการดำเนินชีวิตเข้าใจความหมายความสำคัญของวัฒนธรรม มีความรักภักดีภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยและธำรงความเป็นไทยตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีอีสาน

3.1.5 ทักษะวิชาการ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 12 บุญ ให้นักเรียนฟัง ดู พูด อ่าน เขียน และเข้าใจความหมายของคำ ประโยคหรือข้อความที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ และบอกความสัมพันธ์ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันรู้และเข้าใจจำนวน ค่าของจำนวนสามารถบวกลบ คูณ และหารได้ตามศักยภาพสามารถใช้เครื่องคิดเลขในการคิดคำนวณในชีวิตประจำวันบอกลักษณะ ประเภท ค่าของเงินและใช้เงินในชีวิตประจำวันบอกวัน

และเวลาที่ใช้ในชีวิตประจำวันศึกษาวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีสาน

3.1.6 ทักษะอาชีพ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 12 บุญ ให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการทำงานและอาชีพต่าง ๆ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจและสามารถทำงานหรือมีรายได้จากการประกอบอาชีพ เลือกใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการทำงานอาชีพอย่างเหมาะสมกับงาน ใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีในการทำงานอย่างปลอดภัยสาระการเรียนรู้จักวิธีการบำรุงรักษาและจัดเก็บเครื่องมือในการทำงานทำงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเป็นขั้นตอนปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทในการทำงานและมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ ตรงต่อเวลาและซื่อสัตย์เห็นคุณค่าในชิ้นงานและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีสาน

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางในการบูรณาการสำหรับครูผู้สอนและสำหรับนักเรียน ดังนี้

3.2.1 สำหรับครูผู้สอน ใน 3 คุณลักษณะ 2 เงื่อนไขดังนี้

1) ความพอประมาณ คือ ครูต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ออกแบบและจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และบริบทของท้องถิ่นกำหนดภาระงาน/ชิ้นงานในการทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ และวัยนักเรียนจัดเตรียมใบความรู้และใบงานที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนและความสนใจของนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอกับเวลาที่กำหนดไว้ แบ่งกลุ่มนักเรียนได้พอดีกับจำนวนนักเรียนและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) ความมีเหตุผล คือ ครูเลือกเรื่องที่สอนให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและนักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองเกิดจินตนาการจัดการเรียนรู้ได้ตามกระบวนการครบถ้วนตามที่วางแผนไว้จัดนักเรียนลดความสามารถเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้นักเรียน

แบ่งกลุ่มได้เหมาะสมและสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ และให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติอย่างมีเหตุผล และคำนึงถึงกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ ครูให้การจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์ เตรียมวิธีป้องกันและแก้ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรม เตรียมแผนฯ หรือสื่อสำรองเพื่อรองรับกรณีที่มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลง ให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครบตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ให้นักเรียนเรียน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงศักยภาพของตนเองเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และตรวจสอบศักยภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคลสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความสามารถและเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4) เงื่อนไขความรู้ คือ ครูผู้สอน มีความรอบรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สอนอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

5) เงื่อนไขคุณธรรม คือ ครูมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

3.1.2 สำหรับนักเรียน ใน 3 คุณลักษณะ 2 เงื่อนไข ตามแนวทางปฏิบัติพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ดังนี้

1) ความพอประมาณ คือ นักเรียนสามารถเข้าใจในบทเรียน ตามศักยภาพของตนเอง

2) ความมีเหตุผล คือ นักเรียนมีความรู้ตามศักยภาพของตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ นักเรียนมีการเตรียมตัวที่จะนำความรู้ไปใช้ให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกลในชีวิตประจำวัน

4) เงื่อนไขความรู้ คือ นักเรียนมีความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนรู้อย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติหรือขั้นนำไปใช้ และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) เงื่อนไขคุณธรรม คือ นักเรียนมีความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

6) ด้านเศรษฐกิจ คือ นักเรียนได้ความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้รับการเรียนรู้ มีทักษะในการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างประหยัดและ คุ่มค่า มีกระบวนการการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม และตระหนักถึงผลที่เกิดจากการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

7) ด้านสังคม คือ นักเรียนมีการวางแผนในการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีทักษะในการทำงาน มีสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับ ไปร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อหาข้อสรุปได้ มีความรับผิดชอบต่อการทำงานของกลุ่ม ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีความเสียสละและอดทน

8) ด้านสิ่งแวดล้อม คือ นักเรียนมีความรอบรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นรู้สาเหตุและปัญหาของการเรียนรู้ในเนื้อหาใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมระดับระวาง และคุ่มค่ามีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด

9) ด้านวัฒนธรรม คือ นักเรียนเกิดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนโดยใช้ธรรมชาติ มีทักษะในการคำนวณและนำไปใช้ได้เหมาะสม ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบสานการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้แหล่งเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

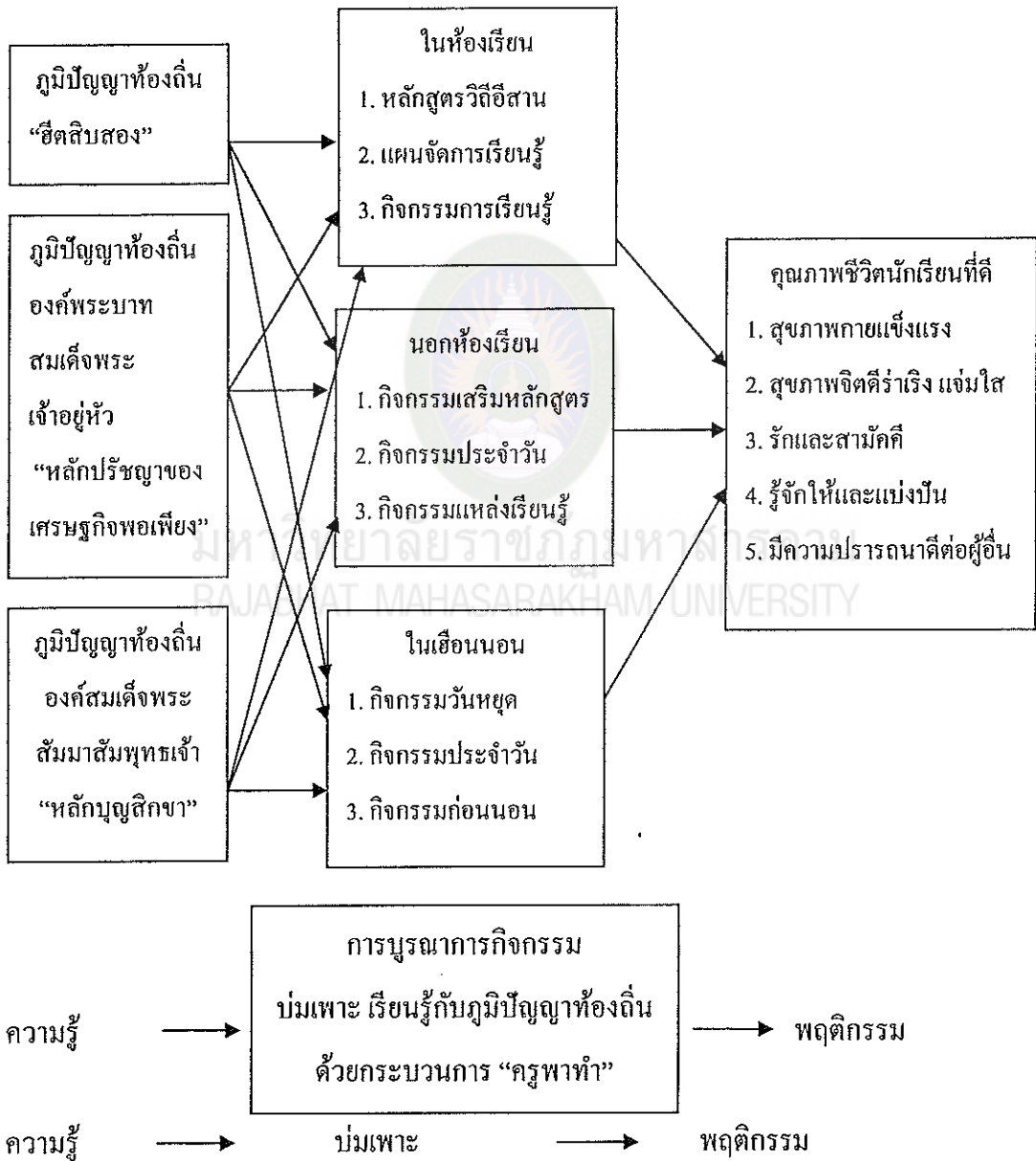
3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักบุญศึกษา มีแนวทางในการบูรณาการดังนี้

3.3.1 ทานมัย โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ เรื่อง การให้ การเผื่อแผ่ และการแบ่งปัน เช่น จัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรทุกวันพระ การแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ฝึกการให้ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน อีกทั้งฝึกให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พร้อมทั้งเปิด โอกาสให้คนอื่นได้มีส่วนร่วมบุญด้วยการทำความดีด้วยกัน โดยพลอยชื่นชมหรือแสดงความยินดี ยอมรับเห็นชอบในการทำบุญทำความดีของผู้อื่น

3.3.2 ศีลมัย โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกรรรมให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความเกื้อกูลและไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ธนาคารความดี รางวัลสำหรับนักเรียนดีเด่น การเป็นผู้มีจิตอาสา และกิจกรรมทำวัตรเย็นช่วงเทศกาลเข้าพรรษา

อีกทั้งฝึกให้นักเรียนมีความอ่อนโยน สุภาพอ่อนน้อม ให้เกียรติกัน เคารพยกย่องท่านผู้มีความเป็นผู้ใหญ่ ผู้สูงด้วยคุณธรรมความดี เป็นต้น รวมถึงการมีกิจกรรมรยาทางดงาม ตามวัฒนธรรมประเพณี และไวยวัจมัย คือการช่วยเหลือ รั้บใช้ บริการ ขวนขวายในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

3.3.3 ภาพนามัย โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกอบรมจิตใจ พัฒนาปัญญา โดยการให้นักเรียนได้ฟังธรรมอ่านข่าวสารในเรื่องราวที่ดิงามพร้อมทั้งแนะนำความรู้ให้แก่ผู้อื่น

แผนภาพที่ 5 ครอบการบูรณาการกิจกรรมบ่มเพาะ เรียนรู้กับปัญญาท้องถิ่นด้วยกระบวนการ "ครูพาทำ"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคุณภาพชีวิตนักเรียน

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเสนอเป็น 3 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ใน 3 ประเด็น คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสอง 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักบุญศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในภาพรวมและรายด้าน นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์โดยประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) ในตอนที่ 3 ของแบบสอบถามมาวิเคราะห์ (Content Analysis) และทำการแจกแจงความถี่ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน(n=280)	ร้อยละ
1. กรรมการสถานศึกษา	10	3.57
2. ครูผู้สอน	56	20
3. ผู้ปกครอง	214	76.43

จากตารางที่ 3 พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 280 คน ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 ครูผู้สอน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และผู้ปกครอง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 76.43

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายดังนี้

ตารางที่ 4 ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์โดยภาพรวม

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
1	การดำเนินชีวิตตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสอง	4.33	0.59	มาก
2	การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.12	0.58	มาก
3	การดำเนินชีวิตตามหลักคุณศึกษา	4.35	0.56	มาก
	เฉลี่ย	4.27	0.58	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ การดำเนินชีวิตตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสอง ($\bar{X}=4.33$, S.D. = 0.59) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=4.12$, S.D. = 0.58) และการดำเนินชีวิตตามหลักบุญศึกษา ($\bar{X}=4.35$, S.D. = 0.56) ดังนั้น คุณภาพชีวิตของนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์มีคุณภาพในการดำเนินชีวิตทุกด้าน จากค่า S.D. อยู่ระหว่าง 0.56-0.59 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องกัน

ตารางที่ 5 ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสอง

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพชีวิต
1	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญเข้ากรรมในโรงเรียน และชุมชน ร่วมทำบุญบริจาคทาน รักษาศีลเจริญภาวนา และฟังธรรม	4.49	0.72	มาก
2	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญกุศลงานในโรงเรียน และชุมชน โดยเอาข้าวมาร่วมกับชาวบ้านเพื่อทำพิธี	4.43	0.73	มาก
3	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญข้าวจี๋ในโรงเรียน และชุมชน โดยทำข้าวจี๋ไปถวายพระ	4.32	0.78	มาก
4	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญพะเหวดในโรงเรียน และชุมชน โดยร่วมฟังเทศน์ ทำอาหารไปถวายพระสงฆ์	4.28	0.79	มาก
5	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญสงกรานต์ในชุมชน โดยร่วมสงฆ์น้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่	4.34	0.77	มาก
6	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญบั้งไฟในโรงเรียน และชุมชน โดยร่วมแห่บั้งไฟ ร่วมชมพิธีการจุดบั้งไฟ	4.30	0.77	มาก

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพชีวิต
7	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญชำระในโรงเรียน และชุมชน โดยไปร่วมพิธีกรรมชำระล้างสิ่งทำให้เกิดเหตุเภทภัยที่เป็นอัปมงคล	4.26	0.77	มาก
8	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญเข้าพรรษาในโรงเรียน และชุมชน โดยร่วมพิธีเวียนเทียน และถวายเทียนพรรษา	4.29	0.77	มาก
9	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญข้าวประดับดินในโรงเรียน และชุมชน โดยการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่เปรตหรือญาติมิตรที่ตายไปแล้ว	4.29	0.79	มาก
10	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญข้าวสากในโรงเรียน และชุมชน โดยไปร่วมทำบุญตักบาตร และถวายทานอุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติมิตรผู้ล่วงลับ	4.29	0.79	มาก
11	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญออกพรรษาในโรงเรียน และชุมชน โดยไปร่วมทำบุญตักบาตร หรือกวนข้าทิพย์ ถวายผ้าจำพรรษาแก่พระภิกษุสงฆ์	4.25	0.78	มาก
12	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญกฐินในโรงเรียน และชุมชน โดยถวายผ้าแด่สงฆ์ ร่วมกิจกรรมทอดกฐิน	4.36	0.70	มาก
13	ชุมชนมีความไว้วางใจ และให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความเต็มใจ	4.37	0.71	มาก
14	นักเรียนกับชุมชนรู้จักผูกมิตรไมตรีกันด้วยความรัก และไม่แบ่งแยก	4.39	0.71	มาก
15	ชุมชนเห็นคุณค่าของนักเรียนมากขึ้น	4.36	0.63	มาก
	เฉลี่ย	4.36	0.63	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาแต่ละข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนเข้าร่วม

กิจกรรมบุญเข้ากรรมในโรงเรียน และชุมชน ร่วมทำบุญบริจาคทาน รักษาศีลเจริญภาวนา และฟังธรรม($\bar{X}=4.49$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญคุณสถานในโรงเรียน และชุมชน โดยเอาข้าวมารวมกับชาวบ้านเพื่อทำพิธี ($\bar{X}=4.43$, S.D. = 0.73) และนักเรียนกับชุมชนรู้จักผูกมิตรไมตรีกันด้วยความรัก และไม่แบ่งแยก ($\bar{X}=4.39$, S.D. = 0.71) ดังนั้นคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสอง มีคุณภาพในการดำเนินชีวิต จากค่า S.D อยู่ระหว่าง 0.63 – 0.79 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องกัน

ตารางที่ 6 ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
1	นักเรียนมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม	4.28	0.80	มากที่สุด
2	นักเรียนมีความช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชนตามศักยภาพของตนเอง	4.19	0.82	มาก
3	นักเรียนรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดและรอบคอบ เกิดความยั่งยืน	4.16	0.82	มาก
4	นักเรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมตามศักยภาพของตนเอง	4.16	0.78	มาก
5	นักเรียนรู้จักหารายได้ระหว่างเรียน โดยรู้จักการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำเนินชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สามควรตามอัตภาพและฐานะของตนเอง	4.18	0.79	มาก

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพชีวิต
6	นักเรียนยึดความประหยัด คัดทอนค่าใช้จ่ายในทุก ด้าน ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ	4.14	0.77	มาก
7	นักเรียนยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพ	4.06	0.77	มาก
8	นักเรียน ไม่แก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกับผู้อื่น ด้วยความรุนแรง	4.18	0.74	มาก
9	นักเรียนไม่หยุดนิ่งที่หาทางในชีวิตหลุดพ้นจากความ ทุกข์ยากด้วยการพึ่งธรรมชาติ ทำบุญ	4.05	0.82	มาก
10	นักเรียนปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด เลิก สิ่งชั่วกิเลสให้ หมดสิ้น ไป ไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวเอง ทำลายผู้อื่น พยายามเพิ่มพูนรักษาความดี ที่มีอยู่ให้งอก งามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น	3.91	0.85	มาก
11	นักเรียนมีความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ตามศักยภาพของตนเอง	4.08	0.80	มาก
12	นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต และแบ่งปัน ผู้อื่นด้วย ความเต็มใจ	4.08	0.84	มาก
13	นักเรียนรู้จักเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของตนเอง โดยการปฏิบัติจริง	4.09	0.85	มาก
14	นักเรียนมีความอดทน ในสติปัญญาในการดำเนิน ชีวิต	4.10	0.85	มาก
15	นักเรียนสามารถนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ไปเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรมนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต	4.13	0.82	มาก
เฉลี่ย		4.12	0.58	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้
ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาแต่ละข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X}=4.28$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ นักเรียนมีความช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชนตามศักยภาพของตนเอง ($\bar{X}=4.19$, S.D. = 0.82) นักเรียนรู้จักหารายได้ระหว่างเรียน โดยรู้จักการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำเนินชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สามารถตามอัตภาพและฐานะของตนเอง ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.79) และ นักเรียนไม่แก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกับผู้อื่นด้วยความรุนแรง ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.74) ดังนั้นคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณภาพในการดำเนินชีวิตทุกด้าน จากค่า S.D. อยู่ระหว่าง 0.74 – 0.85 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องกัน

ตารางที่ 7 ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
1	นักเรียนรู้จักการมอบให้ หรือสละโอกาสให้กับผู้อื่น	4.44	0.69	มาก
2	นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล ให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยความ โอบอ้อมอารี	4.46	0.71	มาก
3	นักเรียนรู้จักแบ่งสิ่งของที่เป็นของตนเองให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	4.43	0.69	มาก
4	นักเรียนได้เปิด โอกาสให้ผู้อื่น ได้มีส่วนร่วมในการทำบุญด้วยการทำความดี	4.38	0.69	มาก
5	นักเรียนรู้จักการอนุ โมทนาส่วนบุญ โดยพลอยชื่นชมหรือแสดงความยินดี ยอมรับ เห็นชอบในการทำบุญและทำความดีของผู้อื่น	4.41	0.69	มาก
6	นักเรียนมีความประพฤติชอบ ทั้งกาย วาจา และใจ	4.34	0.69	มาก
7	นักเรียนมีความสุภาพอ่อน โขน สุภาพอ่อนน้อม ให้เกียรติผู้อื่น	4.26	0.67	มาก

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพชีวิต
8	นักเรียนมีความเคารพยกย่องผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุด้วย คุณธรรมและความดี	4.29	0.65	มาก
9	นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี เกื้อกูล ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	4.20	0.66	มาก
10	นักเรียนมีกิจกรรมทางดงาม ตามวัฒนธรรมประเพณี	4.26	0.69	มาก
11	นักเรียนรู้จักการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ พัฒนาปัญญาของ ตนเองด้วยการฟังธรรมะ	4.28	0.68	มาก
12	นักเรียนรู้จักรับฟังข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวที่ถึงมาแล้ว นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต	4.32	0.69	มาก
13	นักเรียนสามารถแสดงธรรมคำสอนให้กับนักเรียนทั้ง ทางตรงและทางอ้อม	4.34	0.64	มาก
14	นักเรียนมีความตั้งใจในการทำบุญ และทำร่วมกับ ครอบครัวและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.39	0.69	มาก
15	นักเรียนมีความเชื่อว่าเมื่อทำบุญไปแล้วจะได้รับผลของ ความสุข	4.45	0.66	มาก
	เฉลี่ย	4.35	0.56	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับของคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้
ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักบุญศึกษา โดย
รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาแต่ละข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียง
ค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล ให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วย
ความโอบอ้อมอารี ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ นักเรียนมีความเชื่อว่าเมื่อทำบุญไป
แล้วจะได้รับผลของความสุข ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.66) และนักเรียนรู้จักการมอบให้ หรือสละ
โอกาสให้กับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.69) ดังนั้นคุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการ
เรียนรู้ ของ โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีฮีตสิบสอง มีคุณภาพในการดำเนินชีวิต จากค่า S.D อยู่ระหว่าง
0.64 – 0.71 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คุณภาพชีวิตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์โดยประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end) ในตอนที่ 3 ของแบบสอบถามมาวิเคราะห์ (Content Analysis)

ตารางที่ 8 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบโรงเรียนวิถีอีสานด้านการดำเนินชีวิตตามหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานประเพณีอีสานสืบสอง

ที่	ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ผู้ปกครองยังไม่มั่นใจที่จะให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน	9	นักเรียนต้องได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่อง	7
2	ผู้ปกครองบางคนยังมีความคาดหวังที่จะให้นักเรียน เรียนในวิชาต่าง ๆ ที่เหมือนกับนักเรียนทั่วไป	7	ผู้ปกครองต้องเข้าใจในศักยภาพของนักเรียนในความพร้อมของตนเอง	8
3	ผู้ปกครองไม่สอนต่อเนื่อง เมื่อนักเรียนกลับไปอยู่บ้านยังมีความคิดว่านักเรียนทำไม่ได้ หรือร่วมกิจกรรมกับชุมชนไม่ได้	7	ผู้ปกครองต้องให้โอกาสนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน	6
4	ชุมชนยังไม่กล้าที่จะให้นักเรียนช่วยกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากยังไม่มั่นใจในความสามารถ	8	ผู้ปกครองต้องนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและช่วยเหลือชุมชนบ่อย ๆ	8

ตารางที่ 9 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบโรงเรียนวิถีอีสานด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่	ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ผู้ปกครองไม่มั่นใจในความสามารถของนักเรียน จึง ไม่กล้าที่จะปล่อยให้ปลุกฝึกเอง	11	โรงเรียนต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองที่จะพัฒนานักเรียน	9
2	นักเรียนบางคนอาจยังไม่มีความซื่อสัตย์ เนื่องจากไม่เข้าใจว่าจะได้รับผิดอะไร	8	โรงเรียนต้องสร้างค่านิยมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์และผลที่ได้รับ	9
3	ผู้ปกครองไม่มีความรู้ในการสอนนักเรียนเรื่องการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	9	โรงเรียนต้องฝึกอบรมให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจ	10
4	ผู้ปกครองยังตามในผู้เรียน และไม่มีความรู้	12	โรงเรียนต้องแจ้งพัฒนาการและความสามารถของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ	12

ตารางที่ 10 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ โรงเรียนวิถีอีสานด้านการดำเนินชีวิตตามหลักบุญศึกษา

ที่	ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ครอบครัวของนักเรียนยังไม่ได้ฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำบุญ	6	โรงเรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง	6
2	ผู้ปกครองไม่มั่นใจว่านักเรียนจะสามารถร่วมกิจกรรมในการทำบุญ	5	ให้ผู้ปกครองได้ทราบว่านักเรียนสามารถทำได้	5

จากการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนในบรรยากาศการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนพบว่า 1) ในห้องเรียนนักเรียนรับฟังคำอธิบายและร่วมกันทำกิจกรรมที่ครูมอบให้อย่างตั้งใจ ครูมีแบบฝึกกิจกรรมที่เชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ กับการทำบุญที่มีขึ้นในเดือนนั้น นักเรียนร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม มีการหลอกล้อพูดคุย ไม่พบเห็นการทะเลาะวิวาทระหว่างกัน ครูมีส่วนร่วมในการพานักเรียนทำกิจกรรม และสอนแบบเป็นเป็นทีม 2) นอกห้องเรียน ในบริเวณทั่วไปของ โรงเรียนมีการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนจึงได้ร่วมกันทำกิจกรรมตามแหล่งเรียนรู้ตามความถนัดและสนใจ เช่นการทำปุ๋ยหมัก การเผาถ่านผลิตน้ำส้มควันไม้ การเลี้ยงเป็ด ห่าน ไก่พันธุ์พื้นเมือง การเลี้ยงกบ การเพาะเห็ด การเลี้ยงโค กระบือ การปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ครูจะเป็นผู้อธิบายและพานักเรียนลงมือปฏิบัติ 3) ในหอพัก เนื่องจากโรงเรียนจัดการศึกษาแบบอยู่ประจำ นักเรียนจึงพักอาศัยอยู่ในโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง มีพี่เลี้ยงและครูประจำหอพักเป็นคนกำกับดูแล ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติตนในขณะที่อยู่หอพักและวันหยุดราชการ เช่น กิจกรรมประจำวันในการดูแลตนเองกิจกรรมอบรมบ่มนิสัยกิจกรรมพัฒนาหอนอน กิจกรรมการเกษตรปลูกพืชผักสวนครัวรอบ ๆ หอนอน ซึ่งผลผลิตที่ได้ใช้ประกอบอาหาร ที่เหลือนำส่งขายให้กับโรงครัว มีการทำบัญชีหอพัก มีการแบ่งปันในสิ่งทีผลิต ได้ให้กับเพื่อนร่วมหอพักและหอพักใกล้เคียง

จากการสัมภาษณ์นักเรียนจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสาน ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ดั่งบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“...มีความสุขกับการทำบุญทุกวันพระ เพราะหนู ได้ต่อกับการทำบุญ...”

(เด็กชาย ก. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หนูชอบทำบุญสะเทวด เพราะ ได้ฟังพระเทศน์ และ ได้ช่วยครูตักแต่สถานที่ ทำดอกไม้ประดับ...”

(เด็กชาย ข. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ครูพาหนูทำบุญ หนูชอบ หนูจำไปทำที่วัดบ้านของหนู...”

(นางสาว ค. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้ไปงานบุญบั้งไฟที่เทศบาล โคกศรี ผมชอบ สนุกมาก ผมอยากให้มีจัดแบบนี้ทุกปี...”

(เด็กชาย ง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้แห่ต้นดอกเงิน ถวายพระ เพื่อพัฒนาโรงเรียนของผมให้สวย...”

(นาย จ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หนูชอบการเรียนแบบนี้ หนูได้ทำ ครูพาหนูทำ ช่วยหนูให้ได้ทำข้าวต้มเป็น ถ้าหนูจบไปหนูจำไปข้าวต้มมัดขาย...”

(นางสาว ฉ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หนูได้สวดมนต์ทำวัตรเย็น ได้ทำสมาธิ หนูชอบมากค่ะ...”

(นางสาว ช. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หนูชอบทำบุญมากค่ะ ได้ตักบาตรทุกวันพระด้วยค่ะ...”

(เด็กหญิง ซ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้ช่วยพระสงฆ์อุ้มบาตรพระ และหิ้วของตามพระสงฆ์ครับ...”

(เด็กชาย ฉ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ถ้าหนูกลับบ้านไปหนูจะชวนแม่ไปวัดค่ะ...”

(เด็กหญิง ญ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ถ้ากลับบ้านผมจะไปทำบุญครับ...”

(เด็กหญิง ฎ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หนูรักคุณครูค่ะ คุณครูพาหนูทำงานที่เขื่อนนอน และได้ปลูกผักค่ะ...”

(เด็กหญิง ฏ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้ทำเกษตร ได้ปลูกเห็ดครับ ขายได้เงินให้แม่ครับ...”

(นาย จ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้ทำสบู่นางและยาสระผมครับ กลับบ้านไปจะไปทำครับ เพราะย่านางที่บ้านผมเยอะครับ...”

(นาย ท. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้ทำสบู่นางและยาสระผมครับ กลับบ้านไปจะไปทำครับ เพราะย่านางที่บ้านผมเยอะครับ...”

(นาย ท. 2557 : สัมภาษณ์)

“...วันพฤหัสบดีผมได้นำผักไปขายครับ และได้เงินมาแบ่งกันไว้กลับบ้านครับ...”

(นาย ฉ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้ค่านาครับ กลับบ้านไปผมจะไปช่วยพ่อแม่ผมทำงานครับ...”

(นาย ค. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้ค่านาและเกี่ยวข้าวครับ ที่บ้านผมก็ได้ทำครับ...”

(นาย ค. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมได้เลี้ยงกบ และจับกบไปขายที่ตลาดครับ กลับบ้านผมจะไปเลี้ยงที่นาผมครับ

...”

(นาย ก. 2557 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ครูหลังจากที่นักเรียน ได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสาน ดั่งบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“...ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีอีสานนี้ นักเรียนให้ความสนใจมาก ต่างจากการเรียนการสอนในอดีต ที่นักเรียนนั่งเรียนในห้องเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีอีสานนี้ ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ และได้ลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งเป็นสิ่งที่เขาปฏิบัติร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน ในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ...”

(นางลาวัลย์ ทิบุญมา, 2557 : สัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีอีสาน เป็นการรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด เป็นการบ่มเพาะผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้จริง เนื่องจากการสอนเรื่องของการใช้ชีวิตที่แท้จริง ...”

(นายบุญเลิศ อังคนตร, 2557 : สัมภาษณ์)

“...หากทุกโรงเรียนนำรูปแบบโรงเรียนวิถีอีสาน ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนทุกโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “ความเท่าเทียมกันในสังคม” ทุกสังคมจะเข้าใจและให้การยอมรับนักเรียนเหล่านี้ จะเห็นคุณค่าของมนุษย์ด้วยกันเอง...”

(นายณัฐ พิยะเวศน์, 2557 : สัมภาษณ์)

“...จากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างได้ชัด ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นักเรียนมีความสุขกับการเรียน เนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เนื้อหาที่เรียนก็เป็นสิ่งที่นักเรียนต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของเขาอยู่แล้ว จึงทำให้เขาได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น...”

(นางประนอมจิตร หอมบุญ, 2557 : สัมภาษณ์)

“...คำว่า “โรงเรียนวิถีอีสาน” มีความเหมาะสมมากกับนักเรียนโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล เมื่อทำการจัดการเรียนการสอนแล้วพบว่า ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ครูมีความสุขในการสอน ทุกคนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อครูพาลงมือทำนักเรียนทำได้ด้วยความภาคภูมิใจ ที่สำคัญเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสามารถส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน

ให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีความสุข ครอบครัวผู้เรียนมีความสุข ชุมชนให้การยอมรับ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน...”

(นายจักรพงษ์ ภูจิต. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบนี้แล้วพบว่า ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นักเรียนนั่งขึ้น ใจจดใจจ่อ โยน เสียดสะ เอื้ออาทร เป็นการจัดการศึกษาที่บ่มเพาะนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี พึ่งพาตนเองได้จริง ลดการเป็นภาระให้กับสังคมได้เป็นอย่างมาก...”

(นางสาวบุญญาภรณ์ พรหมบุรุษย์. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียนวิถีอีสานนี้แล้วพบว่า การนำหลัง 3 ภูมิภาคมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นจริงในชีวิต ได้รู้จักการใช้ชีวิตของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมจริง ๆ นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถทำมาหากินได้อย่างพอเพียง สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน...”

(นางประภัสสรา สระทอง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...การนำฮัตสึบสองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร โดยนำมาบูรณาการกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ พบว่า นักเรียนมีความสุขในการเรียน ครูก็มีความสุขในการสอน การสอนในรูปแบบนี้เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนที่เป็นคนอีสานได้อย่างดี ทำให้นักเรียนและครูพบกับความสุขที่แท้จริง ทุกคนมีจิตใจอ่อนโยน เอื้อเฟื้อกันและกัน มีคุณธรรมจริยธรรม ก่อให้เกิดเป็นสังคมจิตงามอย่างแท้จริงและยั่งยืน ...”

(นางสาวสิรินญา นุพาสิ่งห์. 2557 : สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่จัดการเรียนการสอนแล้วพบว่า ทั้งครูและนักเรียนมีความสุข โรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนทุก ๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งความพอเพียงเต็มรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมอีสาน คือ ฮัตสึบสอง ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามของสังคมไทย...”

(นายวิชาญ พรหมพา. 2557 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนหลังจากที่นักเรียนในความปกครองได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสาน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“...ผมสังเกตลูกของผมเขาจะเป็นเด็กที่มีอารมณ์อ่อนโยนมากขึ้น ไม่ก้าวร้าว ชอบช่วยเหลือคนอื่น คนในชุมชนให้การยอมรับลูกผมมากขึ้น...”

(นายธนชัย พัฒนพงศ์ไพศาล. 2557 : สัมภาษณ์)

“...เมื่อนั้นมารับลูกในระหว่าง 2 ปี นี้ ลูกของผมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นมาก กลับบ้านไปจะไปคุยให้พ่อแม่ฟังว่าอยู่ที่โรงเรียนได้ทำบุญ ได้ปลูกผัก ได้ตัดกบฏ และช่วยเหลืองานบ้านได้ ที่สำคัญช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น...” (นางเบญจมาศ เอกนบพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ฉันมารับลูกพบว่า ลูกของผมมันนิ่งมากขึ้น เมื่อกลับบ้านไปก็สังเกตเห็นว่าลูกของผมช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น รู้จักการไปทำบุญที่วัด เมื่อไปที่วัดก็ช่วยพระสงฆ์ทำความสะอาด ซึ่งคนในชุมชนก็ให้โอกาสให้ฉันชมลูกของผมมากขึ้น...”

(นางตวัน สันวิลาส. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ไม่มีโรงเรียนไหนที่จะเข้าใจลูกของผมได้เท่าโรงเรียนนี้ ครูให้ความสนใจ เอาใจใส่ลูกของผม สิ่งที่ครูสอนลูกของผมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้จริง เมื่อกลับบ้านไปเขาไม่ต้องปรับตัวในชุมชนมาก เพราะสิ่งที่เขาทำในโรงเรียนก็เหมือนกับสิ่งที่ชุมชนในหมู่บ้านทำอยู่แล้ว เช่น การทำบุญฮีตต่าง ๆ ลูกของผมสามารถไปช่วยเหลือชาวบ้านได้ ช่วยตกแต่งสถานที่ทำบุญที่วัดได้...”

(นายสีลา ศรีบุตร. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ฉันชอบโรงเรียนนี้มาก สอนลูกของผมให้ได้ใช้ชีวิตที่เป็นจริงได้ เมื่อลูกของผมกลับบ้านพบว่าลูกของผมช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น สามารถเข้าสังคมได้ ที่สำคัญเมื่อมีงานบุญ ลูกของผมเข้าร่วมกับชุมชนได้โดยไม่ต้องอธิบาย และชุมชนให้การยอมรับมากขึ้น ฉันสบายใจ และนำลูกมาร่วมกิจกรรมได้อย่างสบายใจ...”

(นางหทัยพร อันอำมาตย์มนตรี. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมขอขอบคุณผู้อำนวยการและคณะครู ที่ช่วยให้ลูกของผมมีพัฒนาการที่ดีขึ้น แต่ก่อนเมื่อผมรับลูกกลับบ้านลูกของผมจะนั่งเฉย ๆ ไม่ช่วยทำอะไร ทำอะไรไม่เป็น แต่พอ 2 ปี นี้ ผมเห็นลูกของผมช่วยผมทำงาน คายหญ้า รดน้ำผัก ช่วยผมทำงานได้ทุกอย่างเท่าที่เขาทำได้ เมื่อผมพาลูกไปร่วมงานกับหมู่บ้าน ลูกของผมสามารถช่วยชาวบ้านทำงานได้ ชาวบ้านชมเชยลูกของผม ผมดีใจมากครับ...”

(นายณรงค์ คำแพร. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ตั้งแต่น้องชายหนูได้เรียนในโรงเรียนวิถีสาน หนูสังเกตเห็นน้องชายหนูกล้าที่จะเข้าร่วมกับชุมชนในหมู่บ้าน มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ช่วยเหลือคุณพ่อคุณแม่ทำงานได้ด้วยความเต็มใจ...”

(นางพัทยา สีขาวอ่อน. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ตั้งแต่ผมได้ทราบว่าลูกของผมจะได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบโรงเรียนวิถีสานผมก็ยังไม่เข้าใจ พอได้เห็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูได้พาลูกของผมทำ ก็เข้าใจ และชอบมาก เพราะเมื่อลูกผมเรียนแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้จริง อีกทั้งร่วมกิจกรรมกับชุมชน...”

(นายบรรจง พันธุ์จันทร์. 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผมมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากที่ลูกของผมก็ทำกิจกรรมบุญต่าง ๆ ได้ และชวนพ่อแม่ญาติพี่น้องไปทำบุญ...”

(นายประดิษฐ์ สีพลโรม. 2557 สัมภาษณ์)

“...ฉันไม่เคยคิดว่าลูกของฉันจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นขนาดนี้ ลูกของฉันนั่งขึ้นช่วยเหลือแม่ได้ ช่วยแม่รดน้ำต้นไม้ได้ เทชยะได้ ฉันภาคภูมิใจในจริง ๆ และสบายใจ ไม่คิดว่าจะมีโรงเรียนอย่างนี้ในประเทศเรา...”

(นางคารารัตน์ วงษ์นามอาษา. 2557 สัมภาษณ์)

“...ในฐานะเป็นผู้ปกครองนักเรียน ฉันขอขอบคุณที่มีโรงเรียนแบบนี้ เป็น โรงเรียนที่เข้าไปในนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษมากที่สุด ครูทุกคนใจดีมาก ให้ความรักความอบอุ่นกับนักเรียน เหมือนนักเรียนเป็นลูก ให้การต้อนรับผู้ปกครองอย่างดี ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างดี...”

(นางสาวมะณี ทันทะเป็ก. 2557 สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มที่เกี่ยวกับนักเรียนหลังจากที่นักเรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสาน ได้ความคิดเห็น ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“...หลังจากที่นักเรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสานแล้วพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยจะสังเกตเห็นว่านักเรียนมีจิตใจงาม ร่าเริง มีความสุขกับการได้เรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการนี้ เมื่อเข้าไปอยู่ร่วมกับชุมชนก็กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี เมื่ออยู่ร่วมกับชุมชนก็ไม่สร้างความเดือดร้อน หรือปัญหาให้กับชุมชน...”

(นางบุญเพ็ง เกษตรวิทย์. 2557 สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่นักเรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสานแล้วพบว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขมากขึ้น มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ครูในโรงเรียนก็มีความสุข โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เขาต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง ...”

(นางสาวสุภาวดี เกรือสีดาว. 2557 สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่นักเรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสานแล้วพบว่า โรงเรียนมีการบริหารจัดการได้ดีมาก ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ก็มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ด้านหลักสูตรก็สามารถนำกระบวนการนี้มาบูรณาการได้อย่างลงตัว และครูผู้สอนก็นำไปสอนได้อย่างเข้าใจ จนส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ...”

(นายนิคมสันต์ บุญมีมาก. 2557 สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่นักเรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสานแล้วพบว่า โรงเรียนได้รับการสนใจจากนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นอย่างมาก อีกทั้งนักเรียนได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้ที่มาเยือนว่า นักเรียนมีความสุข สดใส ร่าเริง ทำให้สังคมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในสังคมมากขึ้น ...”

(นางสาวทิพวรรณ ใจใส. 2557 สัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ มีแห่งเดียวในประเทศที่จัดการเรียนการสอน ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ได้จริง ที่สำคัญผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม รักษาขนบธรรมเนียมไทย ร่วมกิจกรรมกับชุมชน ได้อย่างมีความสุข ...”

(นางสาวสายฝน ฤทธิลี. 2557 สัมภาษณ์)

“...การจัดการศึกษาที่แท้จริงคือการจัดการศึกษาในรูปแบบ โรงเรียนวิถีอีสาน เพราะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนแล้วนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ได้เป็นอย่างดี เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ทั้งการดำเนินชีวิต คุณธรรมจริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนทุกโรงเรียนในประเทศไทยควรเอาเป็นแบบอย่าง ...”

(นายชูชาติ ยิ่งเจริญ. 2557 สัมภาษณ์)

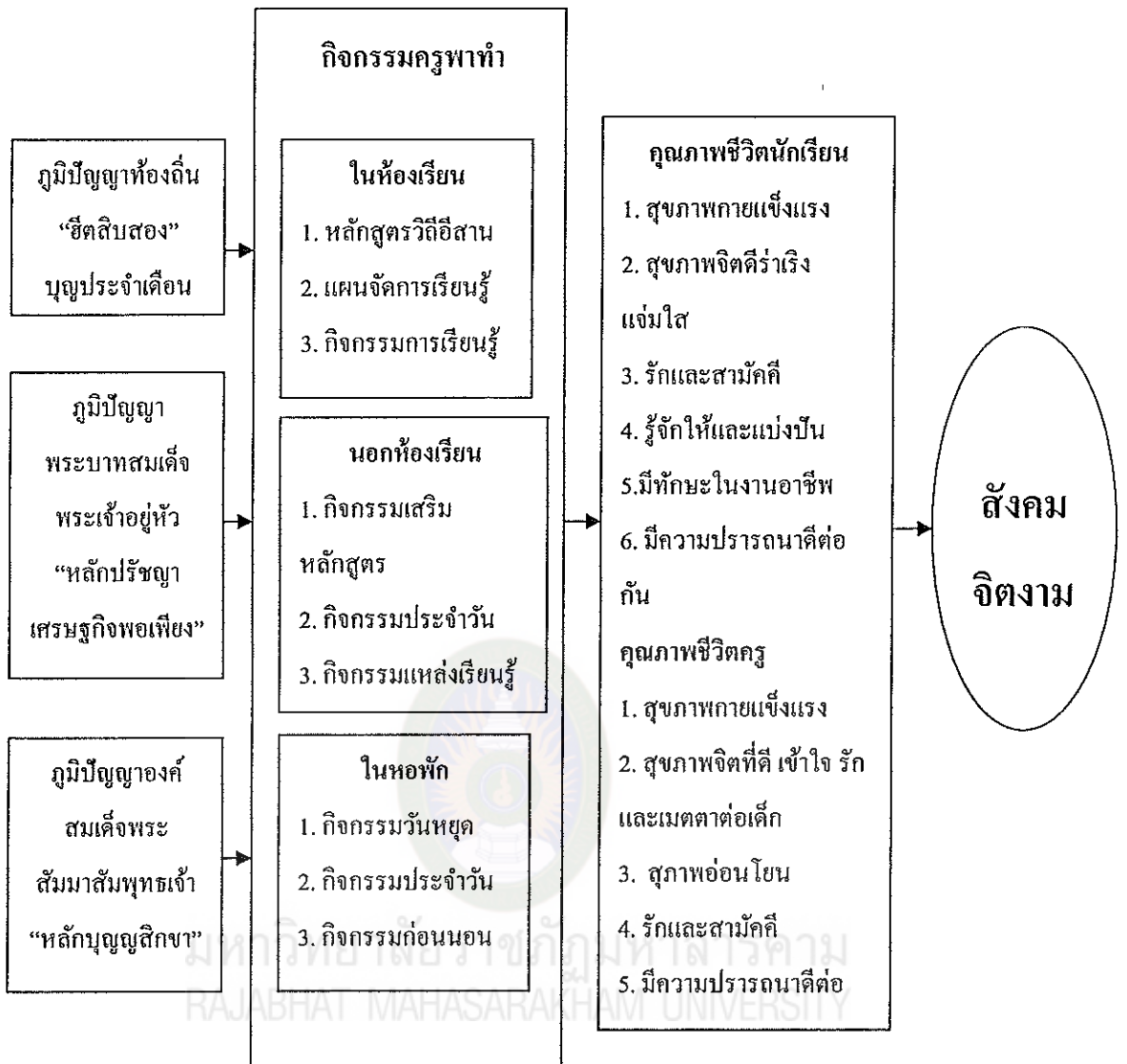
“...หลังจากที่โรงเรียนได้จัดกระบวนการเรียนการสอนแบบ โรงเรียนวิถีอีสานแล้วพบว่า การจัดการศึกษาของไทย อาจจะจัดการศึกษาผิดทางหรือเปล่า เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่สอนให้นักเรียนเก่งด้านวิชาการ แต่ไม่สอนเรื่องของการอยู่ร่วมกับสังคม ไม่สอนให้รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ซึ่งครูและนักเรียน โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ทุกคน เป็นผู้ที่มีความสุข เป็นสังคมที่งดงาม แต่โรงเรียนอื่นกลับสอนให้นักเรียนรู้จักวิชาการ เทคโนโลยีมากเกินไป จนลืมความเป็นไทย และความเป็นอีสาน แต่มีโรงเรียนแห่งนี้แหละที่สอนคนให้เป็นคนจริง ๆ นำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริง...”

(นางมยุรา ทิพย์ทองจันทร์. 2557 สัมภาษณ์)

“...หลังจากที่นักเรียนได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามแนวทางวิถีอีสานแล้วพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีความรับผิดชอบ จิตใจดี เมตตา ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ครอบครัวและชุมชน นักเรียนได้รับการสอนในสิ่งที่เขาต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงเป็นเรื่องง่ายสำหรับพ่อแม่ ที่จะสานต่อในการอบรมเลี้ยงดูหลังจบการศึกษา...”

(นายวัตสันต์ โนนสะการ. 2557 สัมภาษณ์)

สรุปได้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนส่งผลให้เกิดคุณภาพการดำรงชีพในแต่ละวันถูกสุขลักษณะ สะอาด มีระเบียบวินัย รู้จักเคารพในกฎกติกา รู้จักอดอดกลั้น ลดพฤติกรรมก้าวร้าว มีทักษะที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีพฤติกรรมกล้าถาม กล้าที่จะพูดคุย มีสมาธิในการเรียนรู้ การรู้จักฟังคำสั่ง และปฏิบัติตามคำสั่ง มีทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กมัดใหญ่ที่ดีแสดงถึงความผูกพันรักและติดโรงเรียน ติดห้องเรียนเพราะเกิดทักษะการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ครูจัดให้ มีความรัก ผูกพันและรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่กับครูสามารถค้นพบตนเองว่า สิ่งไหนชอบหรือสิ่งไหนรักและแสดงออกถึงความเป็นคนที่มีเมตตาอ่อนโยนเป็นผู้มีจิตใจงาม จะไม่ทำอะไรที่เบียดเบียนทั้งตนเองและเบียดเบียนคนอื่นเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความรักและความสามัคคีกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีน้ำใจรู้จักการแบ่งปัน รู้จักยินดีในการให้มีการช่วยเหลือผู้อื่นและที่สำคัญที่สุดนักเรียนได้แสดงศักยภาพซึ่งแฝงเร้นอยู่ในตัวผู้เรียนแต่ละคนแสดงออกมาและค้นพบพลัง ความกระตือรือร้นและปัญญาที่ตนเองมีอยู่เพื่อนำมาซึ่งคุณภาพสูงสุดของตัวเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้อย่างมีคุณภาพพัฒนาจนเกิดสมรรถนะสำคัญคือ ความสามารถในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืนด้วยการเป็นคนเต็มคนขณะที่ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนก็ได้รับการซึมซับกับการที่ได้พานักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ครูเกิดการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับเด็กนักเรียนได้อย่างมีความสุข มีจิตใจที่อ่อนโยนเข้าถึงความเป็นจริงของนักเรียน มีความโอบอ้อมอารี มีเมตตา มีสมาธิอดทนในการปฏิบัติหน้าที่ จึงนับได้ว่ากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนนี้ จึงส่งผลให้ภาพโดยรวมของโรงเรียนกาฬสินธุ์ ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ เกิดเป็นสังคมจิตงาม

แผนภาพที่ 6 แสดงการขับเคลื่อนกิจกรรมบูรณาการกฤษฎีกาตามแนวทางโรงเรียน